MÚZEUMI FÜZETEK

13. sz.

Szerkeszti:

ASZTALOS ISTVÁN
múzeumigazgató

PETŐFI MÚZEUM
ASZÓD

1979.

Asztalos István

A GÖDÖLLŐI JÁRÁS NYUGATI RÉSZÉNEK FÖLDRAJZI NEVEI PESTY FRIGYES KÉZIRATOS HELYSÉGNÉVTÁRÁBAN

Megjelent

az Ipari Műszergyár és Aszód Nagyközségi Közös Tanács

anyagi támogatásával

Lektorálta:

ARATÓ MÁTYÁS

Borítóterv:

TÓTH LÁSZLÓ

ISSN 0580-3705

Felelős kiadó: Asztalos István
Kiadja: Petőfi Múzeum Aszód
Készült az Ipari Müszergyár sokszorosítójában
Terjedelem: 5,5 (A/5) ív Példányszám: 500
Sokszorosításért felel: Soós Imre
Engedélyszám: 42143.
IMI ROTA 79.004.-1.bm.

4

Az aszódi Petőfi Múzeum kiadványában, a Múzeumi Füzetek 8. számában jelentettük meg Pesty Frigyes kéziratos Helységnévtárának a Galga völgyi községekre vonatkozó részét. Ebben a kötetben ezt a kezdeményezést kívánjuk folytatni azzal, hogy megjelentetjük a Helységnévtárnak a jelenlegi gödöllői járás nyugati területén elhelyezkedő községekre, valamint Gödöllő városra vonatkozó kéziratos anyagot.

A feldolgozás megértéséhez szükséges az előzmények tisztázása, felhasználásához pedig néhány módszertani ajánlás. Ezért a bevezetőben közreadjuk mindazokat az ismereteket, amelyeket a már említett Múzeumi Füzetek 8. számában is közöltünk.

A magyar történettudomány a 19. század második felében jelentős fejlődésen ment keresztül. Az állami és magánlevéltárak anyagának megismerésére egyre nagyobb gondot fordítottak a kutatók. Ennek következtében a feldolgozások tudományos értéke jelentősen megnövekedett. A feltárt anyag bőséges lehetőséget adott a részletek megismerésére is. Nemcsak az országos történetet dolgozták fel, hanem a helyi (megyei, városi) történeti események felkutatását is szorgalmazták.

Az egyéb források történettudományi felhasználását bizonyítja Pesty Frigyes történész helynévkutatása.

Pesty az 1860-as évek elején figyelemre méltó vállalkozásba kezdett. Az akkori Magyarország területéről a földrajzi neveket akarta összegyűjteni, amelyeket azután betűrend szerinti csoportosításban jelentetett volna meg.

Ennek az egyedülálló törekvésnek a részleteivel is érdemes megismerkedni.

Pesty Frigyes (Temesvár, 1823. március 3. - Budapest, 1889. november 23.) jól képzett, nagy munkaszorgalmú történész. A Magyar Tudományos Akadémiának előbb levelező (1859), majd rendes tagja (1877). Részt vett a szabadságharcban, a hadügyminisztériumban dolgozott. Az emigrációból betegen tért haza. A rövid ideig tartó osztrák fogság után szülővárosában gazdasági szervezeteknél dolgozott. Jelentős tevékenységet fejtett ki az 1867-ben megalakult Magyar Történelmi Társulat létrehozásában. Történetkutatói munkássága figyelemre méltó. Elsősorban Dél-Magyarország múltjával foglalkozott (Brankovics György rác despota birtokviszonyai Magyarországon és a rác despota cím Bp. 1877.; A Szörényi Bánság és Szörény vármegye története I-II. Bp. 1878.; stb.). Vonzotta a történeti földrajz is. Így jutott el a helynévgyűjtésig.

Elképzelése szerint az általa összeállított KÉRDŐÍV és UTASÍTÁS segítségével a községek jegyzőinek feladata - az idősebb földművelők adatszolgáltatásának, valamint a falusi intelligencia közreműködésének felhasználásával - a gyűj-

tés, a kérdések alapján az írásbeli adatszolgáltatás elkészítése. A neki megküldött kéziratos anyag rendszerezése után, betűrend szerint, nyomtatásban kívánta megjelentetni Magyarország helyneveit. Tervei szerint a helyneveket - ahol erre mód nyílott - magyarázattal akarta ellátni.

A hatalmas vállalkozás megvalósítása érdekében a Helytartótanács segítségét kérte. A Budán székelő kormányszerv pártfogásába vette Pesty Frigyes tudományos elképzeléseit, és minden megyei hatóságot felszólított a kutatás támogatására.(1)

Nem érdektelen, ha szó szerint közöljük a Pest megyének küldött leiratot:

" 79,344 szám

Pest Pilis és Solt
törv. egy.
Vármegye közönségének.

Pesti Frigyes magyar akadémiai tag, a hazai helynevek gyűjtése körül fáradozván, oly kérelemmel járult e kormányszékhez, miszerint kitűzött feladatának sikeres megoldhatása tekintetéből nékie e részben hatósági támogatás nyujtassék. -
A helyrajzi (: topographiai :) nevek gyűjtésének kivánatos volta történet- és nyelvvizsgálóinak által rég elismertetett, s a menyiben e gyűjtés sikeres megoldásától a helyrajzra, helytörténetre és nyelvkészletre, de kivált a régi történelemre nézve egyaránt fontos s becses adatok reménylhetők, sőtt bizvást várhatók is, - e kormányszék a tudomány elömozditásának érdekében e vállalatot hatóságilag támogatni annál inkább szükségesnek találta, mivel e roppant terjedelmü tárgy gyűjtése, egyes ember által eszközölhetőnek alig gondolható.

Az e végből Pesty Frigyes által nyomtatott iveken közlött s a gyüjtendő adatok mikénti összeállitását magyarázó utasitás, ugy az egyenkent megkivántató pontok kitöltését magá-

ban foglaló ívek tehát e vármegye közönségének oly felhivással küldhetnek át, hogy ezeknek egy egy példányát kellö kitöltés végett maga utján minden egyes községnek adassa ki, s az utasitáshoz képest kellöen beigtatott adatokat annak idejében Temesvár szabad királyi város Tanácsa utján Pesti Frigyesnek átküldeni serénykedjék. - Kelt Budán a magyar királyi Helytartótanácstól 1863. évi November hó 9-én

Péchy Ferencz "

Pest vármegye hivatali apparátusa az 1863. december 21-i elnöki jegyzőkönyvben megfogalmazott, 21579. sz. alatti, 1863. november 22-én megszerkesztett végzéssel utasította a jegyzőket a helytartótanácsi felszólítás maradéktalan teljesítésére. A közölt iratban a KÉRDŐÍV legkésőbbi visszaküldési határidejét 1864. január 31-ben határozták meg.

A jegyzők túlnyomó többségben becsülettel teljesitették a feladatukat. Egy-két esetben azonban Pesty nem találta elégségesnek a válaszokat, ezért a helyi hatóságok útján újabb és alaposabban elkészített adatszolgáltatásra kötelezte őket.

Az óriási mennyiségű kézirattömeg szinte megoldhatatlan feladat elé állította Pesty Frigyest. A rendezés mintegy másfél évtizedig tartott. A jeles történész kutatói alapossággal tekintette át a jegyzők válaszait. Mindezeken kívül még az ügy érdekében áttanulmányozott 16 családi, 5 állami (hazai és külföldi), valamint 3 egyházi levéltárat is.

Az 1888-ban, Budapesten kiadott könyv (Magyarország helynevei történeti, földrajzi és nyelvészeti tekintetben) az összegyűjtött anyagnak csak egy kis töredékét jelentette meg. Pesty a betűrend szerinti csoportosítás alapján képzelte el a többi kötet megjelentetését is. A következő esztendőben bekövetkezett halála azonban megakadályozta a nagy alkotás befejezését.

Az összegyűjtött kéziratos anyag jelenleg az Országos Széchenyi Könyvtár Kézirattárában található meg.(3) Egy-két törekvéstől eltekintve (Pl. Kőhegyi Mihály - Solymos Ede: Észak-Bácska földrajzi nevei Pesty Frigyes kéziratos Helységnévtárában Baja, 1973.) mind a mai napig nem történt meg az anyag nyilvánosságra hozatala. Csak a kutatói munkában járatosak ismerik létezését, használják fel munkájukban nélkülözhetetlen adatait.

E forráskiadvány célja, hogy folytassa a megkezdett munkát, vagyis a Galga völgyi községek (jelentős részben a gödöllői járás keleti része) anyagának közlése után a járás többi falvaira, valamint a Gödöllő városra vonatkozó eredeti kéziratok szöveghű közlésével ismertessen meg bennünket.

Ezzel többek között a következőket kívánta szolgálni:

a.) segítséget nyújtani a helytörténészeknek, a nyelvészeknek, régészeknek és néprajzosoknak. Tudni kell azonban, hogy a jegyzők által közölt helynevek hitelesek ugyan, de a hozzájuk fűzött magyarázat szájhagyományon alapszik. Ezért a névmagyarázatokat csak megfelelő kritikával szabad átvenni. A szövegben közölt adatok csupán kiindulási alapot jelenthetnek a további kutatáshoz. A történeti források egyikét jelenthetik a helytörténeti, nyelvészeti, néprajzi kutatásban, de nem az egyetlen forrást;

b.) az iskolai oktatás különböző területei számára (pl. történelem, földrajz, környezetismeret, stb.) helyi adatokat szolgáltatni;

c.) a még élő, de egyre pusztuló, mindinkább feledésbe merülő földrajzi nevek összegyűjtéséhez az érdeklődést felkelteni, kedvet csinálni;

d.) a leírások olvasásakor mindezek mellett megismerkedhetünk a száz évvel ezelőtt élők helytörténeti ismereteivel, igen sok esetben naiv történelemfelfogásával.

A jegyzői jelentések közlése előtt feltétlenül szükséges, hogy megismerkedjünk a Pesty Frigyes által szerkesztett, és

a válaszadás tartalmát s mikéntjét meghatározó KÉRDŐIV pontjaival, valamint az elkészítés módját segítő UTASÍTÁS szövegével.

" Helynevek

..... község ..... megye

Az adatgyűjtés következő kérdőpontokra terjed ki:

1. A megyének, kerületnek, járásnak, széknek neve, hová a helység tartozik. A terület ezen politikai felosztásán kívül némelykor vidék, környék, táj is bír külön elnevezéssel, vagy több falvak csoportozata közös név alatt ismertetik. Ahol ilyesmi előfordul az összeírásban figyelembe veendő, és ha lehet magyarázandó.

2. A községnek, városnak hányféle neve él most; melyik neve bír csak helybeli elterjedéssel, melyik ismeretes országszerte. - Sajátos jelenség, hogy a magyar és román falvak a különféle szász falvak által Erdélyben német elnevezést nyernek, mely elnevezésekről az illető magyar és román falvak lakosainak sejtelmük sincs, és mely név különben is csak kis elterjedéssel bír. Viszont sok szász és román falu magyar névvel is bír, miről az illető szász és román falvaknak tudomásuk sincs. Ily viszonyok az ország minden részeiben foroghatnak fenn, hol több ajkú a lakosság, ezért felemlítendő.

3. Volt-e hajdan a községnek más elnevezése? Vagy tán csak különfélekép iratott a mostani helynév?

4. A község mikor említetik legkorábban?

5. Honnan népesitetett?

6. Mit lehet tudni köztudomásból, hagyományból, irott, vagy nyomtatott emlékekből a név eredetéről, értelméről, mindegyik nyelvű helynévre nézve?

7. A község határában előforduló többi topographiai nevek, például: mező, dülő, szántó, forduló, legelő, kaszáló, puszta, sivatag, liget, berek, erdő, rengeteg, zug, határ, tanya, csárda, major, szállás, kert, szőllős, árok, rom, irtvány, tisztás, hát, halom, domb, csucs, orom, magaslat, fennsik, hegy, hegy-

gerinc, hegylánc, szikla, bérc, bánya, barlang, ösvény, szoros, zuhatag, forrás, kút, ér, tó, folyó, patak (megkülönböztetvén minden nevet, melyet ilyen fő- és mellékpatak eredetéről egészen kifolyásáig más folyóba nyert), mocsár, posvány, láp, ingovány, nádas, rét, kompállás, rév, gázló, sziget, fok, stb. Lényeges feladata az összeírásnak, hogy az itt említett tárgyak tulajdonnevei minél kimerítőbben és minél pontosabban feljegyeztessenek. A hol lehet, itt is a 6-ik pont alatti kérdés figyelembe veendő. Ide tartozik sokszor a külvárosok, városrészek, utak, terek és utcák neveinek felemlegetése, ha ezen nevekben valami eredetiség lappang, vagy ha nemzeti emlékekkel összekapcsolják, és így róluk történetileg vagy nyelvészetileg valami felderítés várható. Mezők, dülők, szántók, legelők, puszták, rétek, fordulók és hasonló tárgyak neveinél célszerű volna az illető tárgy természeti tulajdonságáról rövid felvilágosítást vehetni a név értelmére. Például: Gányér, vizes, lapályos szántóföld Szalontán. Kostava, szép legelő, erdős hegyek közt. Karakó, csavargó patak. Gyürüzug, egy zug, mely körül a Berettyó fél kört képez. Ondód, sík fekete föld, néhol szikes Debrecennél. Szódob, egy völgy, mely jól visszhangzik, Biharban. Tőtevény, feltöltött és árkolt szántóföld, Kocsordon. Üllő, álló víz, mely kiszáradni nem szokott, Karcagon. Petrisán, nagy őserdő, melyben őzek is vannak, Békésben. Vica, vizér melyben sok apró hal van, Békésben. Siskadülő, szántóföld, melyen sok siska terem, Szabolcsban. Megyer, hajdan falu Baranyában, most csak malom. Adacs, puszta a kocskeméti járásban, hajdan falu. Ders, egy tiszta s talán irtott hely az erdőben, biharmegyei Siteren. Bágyom rétes víz, mely igen lassan foly, H. Nánáson. Bokróc, kút cserés, bokros helyen, Margitán. Világos, hogy hol a 2-6-ik pontban kért közleményeknek helye nem lehetne, ott a helynévhez legalább ily, a természeti tulajdonságot illető jegyzéseket mindig csatolhatni.

Végre a 7-ik pont alatti helynevek érdekében van, hogy az illető megnevezett tárgynak fekvése is emlegettessék, t.i. neveztessenek a határos, szomszéd területek."

"Utasítás

a haza helyneveinek gyűjtésére és összeírására

A c é l hazánk összes helyneveinek magyarázása, értelmének kinyomozása. Azon élvezeten kivül, hogy lakóhelyünkön annyiszor hallott, magán és polgári életünkkel összenőtt helyneveink értelmét felfoghatjuk, igen nagy nyereménnyet kínálkozik a nevekben fekvő rejtély megnyilása történeti és nyelvészeti tekintetben, és e szerint főfontosságú tudományos érdekek előmozdithatok ez uton.

Hogy ezen cél eléréthessék szükséges mindenek előtt, hogy mindazon tárgy, a melyek topographiai neve figyelembevételtén az e g é s z n é v k i n c s ö s s z e í r a s s é k. E szerint fákon és épületeken kivül majdnem minden ingatlan tárgy tartoznék ide, mert minden talpalatnyi földnek, hegynek, völgynek külön, sokszor többféle neve van. A névgyűjtemény t e l j e s s é g e egyik fontosságú érdek a tervezett munkánál. A teljesség elérése érdekében tehát nem elég a község nevét feljegyezni, hanem a község határában minden topographiai nevet, melynek száma egy községben sokszor igen nagy lehet. Nem is kell a felvételnél valami nevet kicsinyleni, azon véleményben, hogy hasznát nem lehet venni sőt ellenben a feljegyzést addig folytatni, mig az utolsó név nincs kímeritve.

Minthogy minden községben van egy két ember, sőt vannak többen is, kik lakóföldjüket legnagyobb részletekig ismerik, igen sok függ azon egyének helyes megválaszolásától, kik a helynevek gyűjtésével megbizandók. K i k é r d e z e n d ő k volnának a falu vénei, jegyzői, papjai, erdészei, vadászai, bányászai, stb. - egyik a másiknak adatait fogná kiegészíteni. A hol szóbeli adatok kifogynának, ott a hivatalos és hiteles irományok is még bő forrásul szolgálnának, ugymint a földbirtok tulajdonát kimutató, és adósorozó könyvek (mire nézve a telekkönyvi és catastralis hivatalok segédkezéssel járulnának, kiknél nagy pontossággal fel vannak jegyezve - ha nem is kimeritőleg tán - a birtokra vonatkozó elnevezések), az egyházi matriculák, jegyzőkönyvek, monographiák, stb. - Ezen források szorgalmas átkutatása tehát különösen ajánltatik. A nyerendő

adatok, kivált ha eltérők, egymás iránti hitelességének megbirálhatása érdekében, ohajtandó azon forrás megnevezése, a honnan az adatok származnak.

A mi a gyűjtés sikeres eszközlésére még tudni szükséges, kivehető az utasításhoz kapcsolt schemából, amely szerint a kitöltés foganatosítandó. A feleletek azon sorban iratnak folyó szöveggel, nem rovatozott kimutatás alakjában, az ívek többi lapjaira, mikét a kérdő pontozatok a schemában következnek, megoldván azt annyi ívvel, amennyit a tárgy bősége szükségessé teend. Ha a község ezen utmutatás fonalán minden kérdésre a lehető legtökéletesb válaszokkal elkészül, és még a legutolsó talpalat (sic) földnek, stb., is mely saját elnevezéssel bír, névjegyzékét összeírta, az illető feljegyzések mint külön füzet küldessenek be a község által Temesvár szab. kir. város hatósága útján Pesti Frigyes magyar akadémiai tagnak további használatra és feldolgozásra."

A jegyzők válaszaiban alkalmazott számozás tehát a fenti KÉRDŐÍV számozását követi. Vigyázni kell azonban, mert a válaszok több helyen összefolynak, fedik egymást.

A szöveghű közlést szószerint kell érteni. Tehát a helyesírási hibákat sem javítottuk, csupán a sorvégi elválasztásnál és az ismétlésnél alkalmaztuk a ma használatos írásjeleket. Mindezek mellett azért előfordulhat tévedés, mégpedig abból adódóan, hogy a kézírás egyes vitatható részeit (mindenek előtt az ékezet és a nagy, valamint a kisbetűk írását) különbözőképpen értelmezhetjük. A kipontozott szavakat, szótagokat, neveket nem tudtuk elolvasni.

A települések megnevezésénél az eredeti szövegben használatos kifejezésekhez ragaszkodtunk. Több jelentésben első oldalként visszaküldték a nyomtatott KÉRDŐÍVET, és ezen tüntették fel a falu nevét, hovatartozását. Ezekben az esetekben az előnyomtatott szöveget ("Helynevek, községből, megyéből") aláhúztuk.

Nem betűrend szerint közöljük a községeket, hanem északról dél felé haladva. Azért alkalmaztuk ezt a megoldást, mert az egymás mellett fekvő falvak határában található hely-

nevek több esetben szoros kapcsolatban állanak egymással, és a folyamatos olvasással így sokkal előbb találjuk meg az összefüggéseket, és gyorsabban hasonlíthatjuk össze az adatokat.

A betűrend szerinti Névmutatóban minden helynevet úgy és annyiszor szerepeltetünk, ahogy és ahányszor a szövegben előfordul.

A közölt térképen a községeket számmal láttuk el. Ezt a számot tüntetjük fel a szöveg közlésekor is. A névmutatóban ismételten hasznosítjuk az adott község számát, mégpedig abból a célból, hogy a helynév keresésekor azonnal tudjuk, hogy az melyik községben található, egyben jelezzük a lapszámot is. (Pl. Bisofmáj nevű szőllőhegy 3/27. - Ami azt jelenti, hogy a 3. sz. község, tehát Mogyoród határában helyezkedik el, a közölt szövegben pedig a 27. oldalon található.)

Pesty Frigyes kéziratos Helységnévtárának a gödöllői járásra vonatkozó anyagát részben a jelen kiadványban, részben már előzőleg a Múzeumi Füzetek 8. számában megjelentettük. Kívánatos lenne e megkezdett munka folytatása, azaz a Pest megye többi járásaira vonatkozó kéziratos jelentések és gazdag helynévanyag közreadása.

1.

Helynevek

Veresegyház községből, Pestpilis és Solt megyéből
(:Váczi járás :)

Az 1$^{\underline{sö}}$ pontra:

Veresegyház Pestpilis és Solt t.e. megye, váczi járásában magyar falu. -

A 2$^{\underline{ik}}$ pontra:

A községnek Veresegyház - Vörösegyház neve bir helybeli elterjedéssel, e' neven ismeretes a' megyében, s az egész országban. -

A 3$^{\underline{ik}}$ pontra:

Adoma szerént a' községnek hajdani neve Veresegyház volt. -

A 4$^{\underline{ik}}$ pontra:

Az anya könyvek a község lételét 2 és 1/2 század óta tanusitják

Az 5$^{\underline{ik}}$ pontra:

Avagy honnan népesitetett a' község a' még most is élő legöregebb egyének ugy adják elő hogy Ujvárbol, Baghrol Bánoczrol Zemplém megyéböl - Fótról, és Vas megyéböl, 's ezen elő adási látzik igazolni azon körülmény, hogy a község jelenlegi lakosai közzül Ujváriak, Baghiak Fótiak Bánócziak - 's Vas nevüek számosan vannak; kik a' községbeni meg telepedés elött másként neveztethettek. nevezetessen egy itt lakó Ujvári azt állitja hogy az ö déd apját Asztalosnak neveztek.

A 6-ik pontra:

Verosegyház helység néveredetéröl, köztudomásból, 's hagyományból csak azt lehet tudni, hogy ezen nevet az e' tájon folytatott csaták alkalmával kaphatá Vagy I^so^ Geiza és Szent László - Salamon ellen folytatott csata alkalmával - vagy Béla király alatt tatár járáskor, 's hogy e nevet csak ugyan csata alkalmával nyerheté az is látszik bizonyitani, hogy még jelenleg is nép nyelvén forog az, hogy a község határában oly nagy csata volt - a falutól délkeletnek mintegy 3 düllő távolságnyira hogy a' vér egész a falu széléig folyt volna be, a' csata hely jelenleg is Vaskapu és táborhely néven nevezteik. -

A 7-ik pontra:

A község határában elö forduló több topographiai helyek nevei és magyarázata. -

a.) Alsó és felsö göbölyös, nevét az e helyeni göböly tenyésztésröl veheté, mert a' határnak legtermékenyebb 's legjobb része. -

b.) Kis rét (: szántó föld düllö :)

c.) Kis körtefa (: szántó föld düllö :)

d.) Sóstó düllö - szik sós szántó föld

e.) Nagyrét düllö

f.) Ivacs düllö (: talán nyil ivekröl :) ezen düllöben van még most is egy templom hely - melynek alapja még látható, ugyan ott egy harangkut nevü Okút is, melyröl az, az adoma hogy a harangok abba hányattak volna. -

g.) Lapos és lapos köz düllö részint rét

részint szántó föld, a hely fekvése magyarázza a' düllö nevét - lapos helyen és lapos helyek közt lévén -

h.) Büdös düllö rosz minöségü büzös szénát terem. -

i.) Teknyő düllö; - alakja olyan mint a' teknö. -

k.) Czinterem düllö (: tót nyelven temetö czinterem :) talán hajdanában temető lehetet. -

l.) Hármas kut, három itt levő kut forrásrol. -

m: Vaskapú düllö két, jelenleg homok hegy közt egy út, - de a'mely hegyen hajdan nagy erdőség volt, - 's itt egy Szoros út. -

n: Revet düllö tiorfai és potrogás hely

o:) Kigyóstó, hajdanta temérdek kigyo tanyája jelenleg vizenyős rét.

p.) Táborhely, a' falu nyugoti részén, néhol Sík néhol buczkás legelő. -

q.) Kutfö oldal források düllöje, maga a düllö magyarázza a nevet. -

r.) Eresztvény egy parton levö erdő rész

s. Mogyoros hajdanta sok mogyorot termett erdő rész. -

t.) Tüdős és fekete, - erdő részek

v.) Öreg hegy - Kis hegy Hársas szöllö düllök, mellyek nemes fehér bórt termenek s a pesti vendéglökben Szadai név alatt ismertetnek. -

A község határját keresztül szegi egy kis folyóska, mely a' Szent Jakabi puszta és mogyorod község határában fakad fel, s a' falu dél nyugoti szélén

tavat képez - melyben igen sok izzap
izü hal találtatik - 's tovább folyik
Kis Sz: miklós - Rátóth és Szöd község
határain keresztül 's Göd puszta ha-
tárját elérve, Szöd rákos folyó név alatt
a' dunába ömlik. -
Határos a' helység nyugotról Mogyorod
községgel, északnyugotról Csomád község-
gel, északról Kis Szent Miklós községgel
Észak keletröl Bottyán községgel, ke-
letről Zsidó és Domony községgel -
Délröl Szada község és Gödöllövel
Délnyugotrol Szent Jakabi pusztá-
val. -
Van a' községben 41 1/2 volt urbéri telke
és 125 zselléri állomány - másként pedig
3/4 részben a' váczi püspöki uradalom 1/4
részben pedig a nagyváradi latin szer-
tartásu káptalan a' földes ur. -
A' községet egyedül magyar ajkú
lakósok lakják, számra mint egy
1200$^{\underline{an}}$ kik közzül 600 R Cath
ugyan annyi Ref. vallásu. -

Kelt Veres Egyházán 1864^{ik} evi Január
25$^{\underline{én}}$

Erdélyi István kjegyző — Veresegyház község Elöljáro

2.

Helynevek

Szada <u>községből</u> pest pilis Solt t. egy <u>megyéből</u> Váczi járas

A környék közös neve Cserhát. A' községnek más elnevezése nincs

A' község mikor emlitetik legkorábban? és honnét népesitetett? bizony-

talan. Szada nevét hihetően onnét vette, hogy mivel ennek földje a' fa tenyésztésre nagyon alkalmas, mindjárt a' megszállás után, itt kerteket alkottak és gyümölcsösöket képeztek, és még ma is gyümölcs termö Szadának neveztetik azért, mert az itteni szöllöhegyek és kertek mint meg annyi gyümölcsöskertek, és rendessen ma is több hasznot adnak a' lakosoknak, - pest közelében lévén - mint akárt a földmivelés akár a bor termesztés. És mivel nagyon hihetö hogy ennek megszállásakor, ennek tóth ajkú Evangélikusok voltak lakosai, kik később, megmagyarosodván a' refor. Vallásra tértek: tehát mint tothok Szadának neveztek, melly szó Szada Cseh nyelven annyit tesz mint egy kert. Lásd Szada nevezetességeit a' tulsó lapon-

Szada község nevezetességei:

1. Nevezetes pesten és a' környéken jó asztali borárol, melly pesten palaczkokban árultatik, melly még egyszer ollyan jó, ha a temérdek fák miatt a' szöllö hegyek terhelve nincsenek.

2. Nevezetes jó édes tormájáról, melly itt min kapás vetemény kapál tatik, melly olly hirrekapott pesten, hogy a' más falubeliek is tormájukat szadai képében adják el.

3. Nevezetes Szada arrol, hogy határában van a' hirneves Rákos folyó első forrása a' pazsaki kút melletti pazsaki forrás, melly még az

1863-ki rendkivüli szárazságban sem apada ki, - Ezt igazolja a' közhasznú esméretek tára 10-ik kötete 66-ik lapja ekképpen: Rákos Gödöllö fölött - (: és egy a' Szadai határban :) - eredő, s' ó Buda irányában a' Dunába ömlö folyó, a' rolla neveztetett Rákos mezején (: pesti határ :) tartották a Magyarok legföbb ország gyüléseiket 1-ö Ferdinánd királyig." -

4. Nevezetes itt a' Várhegy, vagy Vár domb, melly egy földböl magosra hányt nagy domb, körül sánczoltatva széles és mélly arokkal, mellynek sánczaibol valamelly pinzt keresö, ez elött nehány év tizeddel égett buzát hányt ki. Ez a' Várhegy mikori lehet? nem tudhatni, mint azt sem mi végre készitett? s' kiáltal? - De gyanitható hogy a protestans üldöztetések idejétöl veszi kezdetét, ahol az üldözöttek menedéket találtak. Végre

5. Rakva a' szadai határ hideg forrásokkal, mellyek Veresegyháza felé folyván, a' szadai határban egy, a' Veresegyházban három vizi malmot hajtanak

Feljegyzette s' használai végett
ki adta Szadán Januar 29-ikén 1864

Szappanos Sándor
szadai refor. lelkész.

321
865

Szada község Elöljáróságától

Tekintetes járási fő szolgabiró Úr!

f. évi 3038. sz. a kelt meg hagyáshoz képpest ezennel teljes tisztelettel van szerencsénk jelenteni mikként Szada község fekszik Pest-Pilis és Solt t.e. Megyék Váczi Járásába, s el nevezését hihetöleg gyümölcsös kertjeitöl vette, - melly szolas netán Szadát jelent, lakossai magyar ajkuak, honnét származtak azt bizonnyal ki jelenteni nem lehet. -

A határban lévő elnevezéseket illetőleg az adható elő, mikként itt következendő helyi elnevezések divatoznak: nevezetessen, vardomb és pasrabi forrás mely első forrása a' Rákos vizének, vannak ezeken kivül több düllöi, ugymint a Berek düllö hol van a' vár domb irtvány melly az előtt erdő volt és kiirtatott neve irtvány, - Illés alja düllő - es Illés hegy alatt - kinyúlik a' pap gatyja melj a' forrásáig - van tovabba malom düllő, mellyet az ottani patak malomtol veszen, van enap düllö, melly enapos voltánal fogva nyerte elnevezését van a helység felső vagy ejszaki része mellett az úgy nevezet diós, igy nevezetett az az abban volt de kiirtott nagy dió fák miatt, mellyben egy ki apadhatatlan forrás is létezék - van a' szadai és Veres egyházi hegy lánczon erdő, - egy hegylancz nyugat felöli oldalán vannak szöllök

ezeknek neveik Koplad, Margita határok Boncsok és Öreg hegy; -

Midőn ezt teljes tisztelettel jelentenénk maradtunk, Szadán Demb 21 865

Tekintetes járási fő szolgabiró Urnak

alázatos szolgáji

..... Besze János

.....Jegyzoje. Biró

3.

Helynevek

Mogyoród községből Pest Pilis és Solt t.e. megyéből. a Váczijárásban.

E községnek ezen neve "Mogyoród" régen és jelenleg; - e környéken úgy mint távolban ugyanaz; minden mellék névnélkül. -

A 4. kérdöpontra: E helység korábbi nevezetességét az teszi, hogy itt Szt: László magyarkirály háláúl ama nyert győzelemért, mellyet Salamon magyar király ellen vívott; - igen fényes kolostort és templomot épitetett, Sz: Márton tiszteletére, - Kristus szül. után 1074. évben, és e kolostorba a sz: Benedek rendüeketbehelyeztette, s jószágokkal megajándékozta; azon lekötelezettséggel, hogy a csatában elhaltak lekiért naponként engesztelö áldozatot bemutatni tartoznak. Állott ezen kolostor és templom egész a tatárok pusztításáig. - A béke vissza áltával és azu-

tán ezen felforgatott és szétdult épület többé felnem épült. - De a neve azon területnek, mai napig is meg tartá a "Klastrom" nevet, és az azon tájékon lévő kertek stb. "Klastromi" dűllő néven ismertetnek. Az elpusztulása után ezen kolostornak fekvőjószága a váczi püspökségnek ajándékoztatott, kinek jelenleg birtokában van. - Az ekként elpusztult templomnak köveiből 1749 évben néha Althán Károly váczi püspök a jelenleg Mogyoródon fönálló díszes templomot épitette.

Az 5. pontra: Hogy honnan népesített a község? - azt sem írásból sem hagyományból bizonyosan nem tudhatni, - hanem abból, hogy a nép legnagyobb részének magyar, egy kisebb részenek német és egy legkissebb részének tót neve van; - az az - vezetékneve - Azonban ezekközött igen kevés találkozik, aki más nyelven tudna beszélni mint magyar nyelven. -

A 6. pontra: A község neve "Mogyoród" ról vagy annak eredetéről, bizonyosat sem hagyományok, sem írott nyomatott, emlékekből nem lehet tudni, hanem annak elvitázhatlan nyomai vannak, hogy itt hajdan nagy erdőség létezett, és sok mogyoró teremhetett, - mint hogy a faluval mint egy összefüggésben fekvő szép kiterjedésü legelőföld is "Mogyoroskának neveztetik.

A 7. pontra: E faluból kimenve

délnek, mindjárt a falutövében van mintegy 10-11 öl⑥ magasságu hegy, mely keletre és éjszakra csúcscsai kissé oválygömbölyeg alakban, a környékén lévő méllyedt és lapály helyekből kiemelkedve magán áll, melynek csúcsán, egy szilárd a nyagból épült Kálvária Kápolna van, - minélfogva egyedüli és egyetlen tulajdon néven "Kálváriahegy" nek neveztetik.- Innen egy kissé délkeletnek tartva egypár száz lépésnyire feküsznek a "Basaberek" nevü káposztás kertek egy kissé vizenyős lapályos területen. - Ettől vissza vagyis éjszaknak fordulva van egy homokbuczka terület, mely "Kerektó" nak neveztetik - noha most élő nemzedék nem emlékszik arra, hogy ott valamikor - tó- lett volna. - Innen délnyugotnak haladva éri az ember a "Tabánvölgy" nevü düllőt melyután egyenes irányban következik "Kómárvölgy" nevü düllő. - Ezen két düllő mívelési ágra nézve is egy forma, mivel mindegyiknek egy része szántóföld, másrésze legelő.- de abban is egy formák, hogy 5-6 öles melységü és 8-10 ölnyi szélességű vízmosás árkok (: horgasok :) szeldelik szét őket.- Innen éri "Juhállás" nevü legelő és szántóföldeket, ezen düllő délről a csömöri határvonallal, párhuzamossan terjed a Fóthi határig keletről tekintve eggész egy hegylánczot képez - Itt éjszak keletnek egy völgy területen haladva a "Mégád", zöld-

séges kertföldekig "Sátorfák" dü
lőnek neveztetik. - Itt ez, ezen Fó-
thi határtól terjed délkelet felé, -
itt ismét a "Kisvíz" nevü düllő
ez a "Kisvíz" nevet azon kis forrás
(: csermely :) féle pataktól nyeré,
mely őt délkeletről éjszaknyugat-
ra futván végig kétfelé hasitja,
és a mely a "Mégadádi" zöldsé-
gesek délnyugatti végen álló egy
kerekü és kövü vizimalmot is
hajtja.- Ezen kisvízdüllőröl
éjszak nyugatti végén a Fóthi
határon átfordulva a szomszédos
"hátulsókótyis" düllöi szántóföl-
dekre, - ezen a falu felé délkelet
nek haladva éri az ember 3ik 2ik
és 1ö Kótyist a falumellett. Itt
megjegyzendö, hogy ezen kótyisok és a
kisvízi düllő, - közt vonul a Fóthi
közlekedési út. - Itt a falutól
éjszaknyugottnak haladva, az előbbi
düllőmellett vonul a "bányadüllő
a benne létező kőbányától veszi
eredeti nevét, mely bányából fehér,
és nem egészen kemény - fal és
kút építéshez - használható kő ter-
meltetik.- Ezen düllőis, a kisvi-
zi lapályhoz mérve, mintegy 15-16
öl magasságú hegylánczot képez.

Ennek a Fóthi határral ütköző
végén átfordulva keletnek a szom-
szédos "csikvölgyi" düllőre és
ezen délkeletnek haladva eljut
a csikvölgyhöz,- mely régebben
csak közönséges völgy vala, s most
irtóztató és szédítő mélységü

vízmosás.- Ezen "csikvölgy" böl
ered a többször érintett "Kisvíz"
forrás,- mely a falut középen
kétfelé hasítva egy mély vizmo-
sás (: horgas :) árokban a faluból
kijutva megfordul nyugatnak
és ezen irányban a Fóth községi,
puszta Alagi, és Káposztás megyeri
puszta - határokon keresztül fut-
va a Dunába szakad. -

A "csikvölgyi" dűlőből megy a "kö-
vecsesút" düllőre, mely ezen nevet a
benne nagy részben található kö-
vecses termő föld vagyis homokos
részekről nyerte. - ezen düllő éjszak-
ra kiterjed a Fóthi határig, erről a
Fóthi határon megfordulva át megy
a mellete fekvő "Papharasztja" dül-
lőre mellyen délkeletnek haladva
reá jut és pedig folytatólag a -
"Bodzás, Kisréti, Papnyárasi és
Rókaszigeti" düllőre; erről jut
a Sós-i düllő a "sós" nevet on-
nan nyerte (: mondaszerént :) hogy
midön László magyar király itt Sala-
monnal megütközött, - nagy véres
ütközet volt: azaz sok ember le
"sózatott" - Minek nagyobb be-
bizonyitásául az itt dolgozó föld-
mivesek, régi pénz és fegyver-ércz-
darabokat többször találtak.-

Inneni kissé éjszaknak tartva
ér a "Rózsás" düllőre. Ez is ezen
nevet az itt régebben diszlett sok
vadrózsafáktól nyerte. Ezen düllő
beszögellik éjszak nyugottról a cso-
mádi, éjszak keletről pedig a veres-

egyházi határok közé.

Itt meg fordulva a veresegyházi határ vonalon s délkeletnek haladva a "Szilhát" düllő düllői szántóföldeken, mellyek mellett és utána egy kissé méllyedtebb helyen fekösznek a "nagyrét" és "Nádastó" nevű kaszálók. Ezekről átmegy a "Pásztorréti" düllőre folytatva délkeletnek e mellett keletről fekszik a "büdöséri" kaszáló a puszta szent Jakabi határ vonalán. - mely név igen találóra a rajta termő "büdös fűtől eredt.

Ettől a p.sz: Jakabi határ és a déli oldalon végig nyuló hegy - "Berek" között terülő szántó földeken haladva délkeletnek, mellyek "Szadai düllő - hosszú düllő - berekalja - és Kerekberek" nevet viselnek, és délkeletről a végokben keresztül fekvő p.sz: Jakabi határba ütköznek. Innen vissza forduliva a "Bereken" mely ritka fás hely, - éri az ember a "Nagyhomok" - és "Bisofmáj" nevű szőllőhegyet. - Ettől egy lapályos futóhomokos területen áthaladva délnek eléri a "Ródi" szőllőhegyet, mely hegy fekvése lefelé, dél és délnyugatti, - e mellett délről feküsznek az úgy nevezett "Klastromi" és "Irtvány" düllőbeli többnyire kukoriczás földek, és nyugatról a "Kútvölgy"-i zöldséges és gyümölcsös kertek. - mely nevet kút forma alakjáról nyeré, mivel körül meredek hegyek gyümölcsösök vannak

a legmélyedtebb része pedig már vízenyős és forrásos.-

Az "irtványok" délkeleti végén "Komka" nevű hegyoldalon délnek felfelé haladva éri a "Somlyó" szőlőhegyet.- Ez talán nevét onnan nyerí, hogy ennek földje csupán majd vörös, majd sárga, majd köves, - fekete - és többféle szin és természeti nél fogva a másikoktól egészen eltér - és bort és savanyúbbat ugyan, de erősebbet terem; azonkivül legmagasabb az az mintegy 25-30 öl magasságú hegyen fekszik.

Ezen Szőllöhegytől a mellette elterülő "Mogyoróska" nevű legelőn keresztül déli irányba eljutni az úgy nevezett "Orditó" erdőhöz ép azon az oldalán, ahol annak alját "forrasok" nak hivják, - mindhogy csakugyan az a hely forrasos is. - Ezen erdő az alljától számitva 20-24 öles magasságu hegyen terül el; és délkeleti irányban a Kerepesi határig nyúlik.

Ezen erdőtől kilépve jut az ember az "Erdőmegi" dullő szántó földekre, melyek ezen erdő egyenes vonala és délnyugatról a csömörihatár vala között délkeletnek a Kerepesi határig terjednek. Ismét az "Orditó" erdőnek délkeleti végén haladva éjszakkeletnek eléri a- "Cseresi vágások" nevü erdőt, ebből folytatólag a "vörös föld lapos" . "Gyertyános oldal" - hol sok gyertyán fa van, ezután a "Ródi erdő". - Ezen ró

di erdő az egész határban a legnagyobb hegyeken terül el, de különösen egy abból kiemelkedő hegy csúcs oly magas, hogy ahhoz hasonló magasságu a szomszédos községek határában sem találtatik, és ez "messzelátó" nak neveztetik, és igen helyesen mert erről az igen nagy lapályban fekvő s mintegy három mérföldnyira eső Pestvárosát és több távolabb esö helyiségeket megláthatni. Ezen erdőnek dékeleti oldalán lefelé nyuló terület - legelő gyep - "Özijáták" nak neveztetik. - Ettől éjszakra fordulva terül el a "Némedinyáras" legutolsó erdö rész, melyben nyárfák is találtatnak. -

Végül meg jegyzendő, hogy ezen egész határ csupa hegy völgy ből áll, és mind a mellett igen kicsiny részben agyagos, hanem legnagyobb részben homokos sött homokbuckás minőséget tartalmaz az. -

Kelt Mogyoródon 865. December 14

jegyzi
Papp László
jegyző

Pásztor Mihály
Bíró
Német Mihály esküdt
ör Juhasz Janos esküt
Juhás Fülöp esküt
Kuvatz János Eskűt

Mogyoród községtől

Tekintetes Szolgabiró Úr!

Tekintetes Szolgabiró Urnak mult évi $\frac{2346}{k-l.}$ s f év $\frac{114}{k.l.}$ számú tisztelt rendelvényeire a Helynevek gyüjtése tárgyában van szerencsénk tisztelettel jelenteni hogy Mogyoród községének Levéltárában illy tartalmú íratai nem léteznek, a nép sem tud illyen adatokra semmi felvilágositást adni - ez okonn Mogyoród községében a régi idökre vonatkozó és a jelen korra átszármazott nevezetességek gyüjtésébol semmit eszközleni nem lehetett. Kelt Mogyoródon Januar 26$^{\underline{án}}$ 1864.

Papp László
jegyzö

Kursós József bíró

4.

Helynevek

Csömör községből, Pest megyéből.

Csömör község, - Pest P. és S.t.e. Megyék, Dunán inneni kerülete, Váczi járásban van kebelezve, mellynek székhelye elöbb Gedellö volt, jelenleg pedig Issaszegh. -

Fekvése, - határai, északról Foth, keletről Mogyorod, délkeletről Kerepes, délről Czinkota és a' Kerepesi ország út, délnyugott és nyugottról Puszta Szt. Mihály, északnyugottról Palota. -

Elnevezésére nézve, valamint jelenleg, úgy az elött más nevet, nem viselt mint Csömör.-

Emlitetik pedig ugy mint puszta legkorábban. 1696- és 1702 év között, mint község pedig szinte már 1741. évben. - birta 1727$^{\underline{ben}}$ szül: Károly Katalin, elöbb Vattay János özvegye, azután Gyürky István hitvese, később Roth Adám neje, ezután Grf: Keglevich,

ez 1769.ben cserébe adta Grassalkovich hercegnek, kitől végre B.ro Syna szerzé meg. -

Az első lakosok származási helye ismeretlen, ezek azonban mindannyian tótok, és vallásukra nézve Evangelícusok voltak, s csak jóval később t.i. 1827.ben telepedtek ide a' németek Buda külvidékről. (leginkább Budaörsről.)

Lakják ezen községet Magyarok, Németek és Tótok, kiknek összes száma 1295 tesz, ezek között van vallásra nézve 854 R.Cath: hitű, 418 Evangelicus. 7 reformatus és 16. Zsidó, - nemzetiségre nézve pedig magyar csak 84. német 334. tót 861. zsidó 16. -

A' R: Catholicusoknak van templomok a' Szt: Háromság tiszteletére, és 1772. évtől óta fen áll, - az evangelicusok Czinkotára járnak templomba. -

Szántóföldjei, mellyek 36. telket (7) képeznek, a' következő düllökre osztvák, u:m: Sikátor, Hosszú föld, Palotai határ, Palotai kút, Széles föld, Szőllők megetti, Kis szent Mihály, Tatárhányás és Osztricza. -

Szőllőhegyi két részben ültetvék u:m: Ó, és Újhegyen, s' évenként 8. egész 9. ezer akó bort teremnek. -

Csömör helység pecsétjén a' név felíráson kéviil még 1756. évszám van vésve. -

Elnevezésének eredetére semmi nyomok nem vezettettek.

Kelt Csömörön 1864. Január hó 15.én

Taglioni János jegyző

Urepranger Máte Biró

5.

Helynevek

Kerepes községből, Pest Pilis és Solt t.e. megyéből

1. Czim község tartozik fen érintett egyesült megyékhez a' váczi járásban s' issaszeghi szolgabirói kerületben van benne róm. kath. plébánia, 1. hegyen templom, melyben vasár és ünnepi napokon-, és a' falu közepén emelkedett helyen egy kápolna, melyben hétköznapokon az isteni tisztelet tartatik, - ezen plébániához tartoznak a' Kis- és Csiktarcsán lakó rom.kath. hivök is. - A' község földes ura volt 1848 évig hg Grassalkovich Antal, később a' birtokos báró Sina Simon megvévén, jelenleg is ő birja, kinek van itt majorja és selyemjuh tenyésztő 2 majorja.- Van ezután cs.k. posta állomás - s' annak előtte nagy katonai állomás volt ezen községben

2^or^ Kerepes községnek, mert csak ezen neve él, s csak ezen név alatt ismeretes mind ezen környéken, mind pedig országszerte.

3^ur^ Arra nézve volt-e a' községnek valaha más neve, semmi adatra jönni nem lehet.

4er A' község a' papi névtár szerint (:Schematismus:) 1676 évröl emlitetik már róm. kath. plebánia székhelyéről,- de a' nagy templom (: 1^so^ pontban érintve :) körül létező védfal romok és

felárkolás nyomai mutatják valamint a templom építési modora is, hogy a' község már ez elött sokkal korábban létezhetett is a' templom vár gyanánt szolgálhatott.

5szor e' község népesítteteti mintegy 1719ik évben, a' mikoron az egyházi Matriculából ki tűnnek a' most is létező német egyéni illetőleg családi nevek, de honnét jöhetiek ezen már eltótosult és magyarosodott jelenlegi lakosok, annak nyomába jöni nem lehet.

6or A' község név eredetéről, értelméről stb. egyáltalán semmit tudni nem lehet.

7er A' község határában előforduló többi topographiai nevek ezek:

a) Temető megetti dűlő, - kopár legelőből áll.
b) Káposztások megetti, III^{ad} osztályú szántóföld - irtvány -
c) Látóhegy - dombos hely - Úrbéri szántóföld II^{od} osztályú.
d) Kertek megetti dűlő - rétet pótló szántóföld.
e) hagyigács feletti irtványok, I^{a} oszt. szántóföld.
f) major megett - uradalmi táblák.
g) szárhegy uradalmi, erdő s' legelő.
h) Irtványos szántóföldek - II^{od} osztályú.
i) hosszú völgy, úrbéri szántóföldek
j) mogyoródi erdőszél " "
k) mogyoródi tónál " "
l) hármashatárnál (:t.i. kerepesi, mogyoródi és csömöri határ domb :) úrbéri szántóföldek.

m) Homok dűlő - rosz szántóföldből és 1853 ültetni kezdett középszerü szöllökből

n) Sóirét, valaha szíkes mutatkozott itten, most káposztás kerteknek és rétnek használtatik.

o) Szálaska, legelő - Némethegy elhagyott szőllők, - Kálvária - ez előtt az volt itt - községi erdő és legelő, - templomhegy: e' hegyen van a' nagy templom és 1ő osztszőllők, - öreg hegy, szinte elhagyott szőllőkből áll:

p) Széles gyep, közép dűlő, kálváira megett, fekete berek, ezen dűlők úrbéri szántóföldekből állók.

q) Mogyorós, valaha sok mogyoró termett benne, most községi erdő.

r) ..... isaszeghi határnál, ökörtelek. horvát rét, ... ház alatt és régi kenderföldek, ezen dűlők erdők, legelő és szántóföldekből állók s' tartoznak báró Sina Simon birtokához, - s róluk mi sincs megemlékezni való.

Kelt Keropesen 864 évi febr. 10re

Turányi Pál
községi jegyző

Tanai János
biro.

6.

Kis-Tarcsa község, Pest Pilis és Solt megyében, - tartozik a váczi járáshoz. - Fekszik kis völgyben a Pest-Kassai ország út mellett, Pesttől 1½ órányira.-

A község első ismeretességétől fogva, mindig e néven jegyeztetett.-

Kis-Tarcsa község ős eredete homályos, - valljon falu

volt e régen vagy puszta, avagy határa más községhez tartozott, nem bizonyos - a községi actak is csak 1830 ig lévén visszavezethetők.- Legkorábbi e néveni jegyzésére vonatkozólag bírunk 1710-ből egy pecsét lenyomatot "Sigillum Kis-Tarcensa" melyből valószínüleg következtetve a község e pecsétje készitése és használata előtt már 30-40. évvel, sőtt előbb is létezhetett.

Hogy lakói, kik jelenleg Tótok, néhány magyar családot kivéve honnan és mikor telepedtek meg - a falu vénei szavaiból következtetve (már 1700-ban Tótok laktak e helyen.) kik öregatyjuk tótajkuságára emlékeznek; - de ekkor a község még igen szük körre terjedt - megengedhetjük újonnan alakulásában volt, s különösen egy dülő: Szálláska felé erdő terült mely jelenleg nem létezik.

De hogy a helyet valaha tiszta magyar ajku népek lakták, - s ha állítasunk nem túlmerész - a Tatár járás alatt is kitünik abbol mert egyes földrészek tiszta magyar s egyszersmind historia megnevezésekkel birnak, mint: a község keleti részén Isaszeggel határos domb "látóhegy" /. melyről Budát tiszta időben szabad szemmel is láthatni, az alatt "Székhely" e mellett ismét "Táborhely", mely utóbbit egy ló keritett s igy egy tábornak biztos helyet adhatott. -

Ide emlitendő még, hogy IV Béla idejéből találtattak érmek, régi fegyverdarabok. -

Történelmileg ismeretes, hogy a Tatárok 1241-ik virágvasárnapján Pest körül duhongtak s a Duna nekik korlátot szabván e környéken több ideig állomásoztak, igy éppen e helyen lehetett valamely Tatár al Chán szállásHelye és seregének tábora: - Látóhegy pedig a környéken legmagasabb domb, melyről a budai mozdulatokat figyelemmel kisérhették. -

S hagyományként él a nép közt mai nap is, hogy itt valaha nagy háború volt. -

Majd ismét "Szálláska" s "kormos" dülő megnevezések inkább az erdő felé, mely részek a népségnek csekély menhelyet nyújthattak. -

Mindezek hagyományként maradtak fen még a mostani tótajku lakosság közt is. -

Összevetve tehát azt, hogy e hagyomány tisztán fennmaradt, - s ezen körülményt, hogy sok tótajku lakos tiszta magyar névvel bír, mint: Fazekas, Makai, Hideg s továbbá az, hogy némely magyar nevek tóttá alakíttatak, mint: Gödöllöi-Gedeloszkira; - megengedhetjük, sőtt némi biztonsággal következtethetjük is; - hogy itt valaha magyar község letezett, mely elpusztulván mint puszta állott fenn, nehány lakóival kik a régi emlékeket fentarták, mig 1700 körül Tótok telepedvén e helyre (.mint fönnebb említők.) nyelvök sem tiszta tót, hanem elegy magyarral. -

Mint a kerepesi plébániához tartozó filialisról, szinte 1711böl találkozunk adatokkal, az egyházi anyakönyvekben, mely körülmény határozott összhangzatban van III Károly intézkedéseivel, ki bizottmányokat nevezett ki a Török, s vallási dulongások s más körülmények által alpusztúlt községek (.városok.) mint törvénykezési, mint vallásügyi rendelkezésére s csakugyan ekkor rendeztettek a szomszéd községek plébániái is, mint: Kerepes Mogyoród. -

Megemlítendő végre a falu végén létező rom, mely azonban semmi kimerítő érvet nem nyújt. -

Épités modora, faragott kövekböli falazata s a vakolat római vagy Gáth épületre következtet, melyet hajdan keresztény templommá alakithatlak át, mit a porta, hajó és szentély fenlétéböl kovetkezlethető. - (.Mely azonban később szétdulatott.). -

Kis Tarcsa Január 8án

Verner József
jegyző

Kis-Tarcsa helységböl. Pestmegyéböl.

Helynevek.

Kis-Tarcsa kis tót falu Pest-Pilis és Solt vármegyékben Váczi járásban, Pest-Kassai országút mellett, a váczi püspöki uradalmához tartozik; éjszakról Kerepes, keletröl Isaszegh, délröl Nagy vagy Csik-Tarcsa, nyugatról Czinkota és Csömör községek közt fekszik, - az egész határ területe 2202 hold 327□öl.; melyböl majorság 501. hold és 644□öl többi a lakosoké.- Ezen község jelenleg országszerte Kis-Tarcsa név alatt ismeretes, s hogy ezen község hajdan Szalma Tarcsa név alatt ismeretes lett volna nem bizonyitha[illegible]. - emlitetik pedig legkorábban 1711 évre, mivel ekkor mint elpusztult község kezdödött népesedni, s népesitetett részint s pedig legelsöbb a váczi püspöki elöregedett cselédek által részint pedig lassanként különféle tájról, miért is az itt uralkodó tót nyelv sok féle kiejtésü - hogy az elött is itt község volt azt az itt található elpusztult templom romjai bizonyitják, s hogy magyar község volt ismét bizonyitják határbeli dülök nevei, u.m. Szallás, Kormos, Táborhely, Szikes, Látóhegy, Fehér határ, Papkereszt s.a.t. azonban mikor elpusztult tudni nem lehet, ugy annak eredetéröl nem egybet csak hogy ezen község elpusztulása után állót 7. putri házból, két juh akolyból és egy csárdából, s úgy lassan növekedett 1794 már 34 1851-be 62. és jelenleg 73 házat számlal s 434 Rom Cath lakost. Kis-Tarcsa nevit pedig valószinöleg közel fekvö Nagy vagy Csik Tarcsa községtöl vette.

Kelt Kis-Tarcsány 1863 Dec 21.-én

Boros Pál biró

Helynevek

Csik Tarcsa községből - Pestmegyéből

1. Pest megyében kebelezett Csik Tarcsa községe a' Váczi járáshoz tartozik. E' községgel határos: délről Rákos Csaba 3/4 óra. délkelet között Péczel 3/4 óra. Éjszak felöl Kis Tarcsa 3/4 óra, és nyugatról Czinkota 3/4 óra távolságra.

2. E' községnek jelenleg két neve áll, t.i. Csik Tarcsa és Nagy Tarcsa. A' Csik Tarcsa név emlékeztet tul haladó időkből keletkezett onnan: hogy a Község mellett elfolyó Csincsa patakban sok halcsik volt: Nagy Tarcsa pedig azon körulményből, hogy a szomszéd Kis Tarcsa Községnél valamivel nagyobb és népesebb, mint a' mellett többet nem számlál 107 háznál és 615 lakosnál. E község lakossai hajdan magyarok lehettek a' mint azt Fényes, Kis, Tót, Horvát, Balog, Gáspár család nevek mutatják most azonban a lakosok tót ajkuak

3. E Községnek más elnevezése nem volt: a Község pecsétjét mely már 100 éves "Csik Tarcsa" körul irat jelöli

4. A' Község keletkezésének idejére senki sem emlékezik s' arról a Jegyzőkönyvben sincs említés

5. A' Község honnan történt népesitéséről adatokkal nem birünk.

6. Köztudomásból csak az tudatik, hogy a községet ez elött Hrczg Grasalkovich bírta, csak 1851dik Évben jutott Báró Sina Simon birtokába.

7. A' határ osztály 1852dik Évben történt, van 26 úrbéri telek. egy egész telek után 36 hold föld és rét, és 15 hold legelő. azonkivül van 18 zsellér 1 hold 1011□öl legelő illetékkel. /A' vólt földes uraság 18 telek állománnyal bir:

A' község határában elö forduló topografiai nevek következök:

Zuborhegy a' község ejszak keleti részén, egy kis emelkedés, uraságí tábla szántóföld

Öreg szöllö, régi öltetvény többnyire szántó földnek használtatik

Gombás düllö uraságí tábla Ejszak felé, valaha erdő volt, és sok gombát termett.

Sastyin árka, ott valaha Sastyin jobbágynak földje vólt, melylyen a viz folyás árkott mosott, most igen széles és mélly árok.

Fényes düllö, régen Fényes nevü család földje vólt, most az uraságí majorsághoz tartozik.

Berdói düllö Uraságí tábla, az elött restantiális föld vólt, E del és Ejszak közt dombos helyen, elnevezéséről adatok nincsenek.

Fehér határ, az ott létező fehér agyagról vette név eredetét

Berdói árok és völgy, a határ keleti részen, igen mélly és széles árok, félórányi járás távolságról egész a' faluig terjed.

Új hegyi szöllö a Községtöl fél orányi távolságra a határ keleti részen dombos helyen, fele-része szöllö, fele szántó föld

Köles düllö hajdan legellö volt, s' feltöretvén kölessel vettetett be, miröl nevezetét vette, most úrberi szántóföldek,

Péczeli út düllö, Peczelre vezetö út fölött dél kelet között, egyenes lapályos szántó földek

Csabai határ düllö dél felé, jó minöségü lapályos szántóföldek

Malmon alúl és felül levö dülök-délnyugot felé kisse dombos és homokos szantó földek

Kertek alatti düllö dél felé legközelébb a Községhez jó minémüségü szántó földek.

Alsó rét, felsö ret jó minöségü de kevés szénát terem a' községtöl nyugat felé, mellette folyik le a Berdói völgyben keletkezö Csincsa patak, melly által nyári időben a' berdoi völgyböl zápor vagy sebes esözés alkalmával lerohanó viz altal beiszapoltatik.

Rét fölötti düllö nyugat felé szantó földek.

Pesti út fölötti düllö, a' rét fölötti düllö és Pesti ut fölötti urasági szántó föld düllö között vonúl el. Isaszegh felölröl a Csik Tarcsa határon Czinkota fele Pestre vezetö fiók országút

Gyalogút düllö Urasági tábla, mig a határ-osztály

meg nem
történt erre egy gyalogút vonult Czinkotára vezető.

Csontos dülö (:tótul Kostyále:) Urasági haszontalan földrész
fehér porhanyós ritka agyagból áll, itt sok emberi csontok és
ponyák találtatnak, hagyomány szerint e tájon valaha nagy
ütközet volt

Urasági Major, juh akol, béres ház és ökör istallóból ál, Baró
Sina Simon tulajdona épült 1857^n Évben, itt van egyszersmind rakodó hely nyugot éjszak felé.

Erdö a Község határában nincsen.

A' Község lakossai kivéve öt R Catholikus családott, mind Evangelicusok

Csik Tarcsa Januar 25^en 864

Csabán Pál
jegyző

Lauko Marton Biro
Bartos Márton
Sztancsel Pál

Helynevek

Gedellö község Pest megyéböl

1^so kérdesre Gedellö Mezöváros Pest megye - Váczi járás - Gedöllei kerület mintegy 2770 lelket számlál, kik közül, - 1453 Református - 1191 R. Catholikus - 58 Ágostai hitvallású és 68 izraelita jelenleg B^ro Sina Simon úr uralmához tartozik. -

2ik ? Gedellö - Gödöllö - mindkettö használtatik - ismeretes. -

3ik ? Más névvel a község nem neveztetik. -

4ik ? A község levéltárába található 1718ik évben kelt határ járási peres iratban hivatkozva van 1658 ik évi határ járásra, - a' Református Egyháznál van 1646ikról egy ezüst tányér ezen körül irással: Néhai Nemes Nemzetes és Vitézlö Noszvay Fygedy Mihály uram megmaradott özvegye Nemzetes Vámosy Erzsébet asszonynak Isten tisztességére adott ajándéka" - hogy ekkoron ezek voltak a földes urak kitünik abból, hogy a határjárási perben a tanuk vallomása szerint még az ö emlékezetök óta Hamvay Ferencz és Vámosy István urak birták Gödöllöt és Babat pusztát. -

5ik ? Hogy a község honnan népesedett, bizton nem tudhatni, de ezen családi nevek. Gyula-Kolozs-Váradi-Mándy- úgy tetszik vándorlási helyröl nyert nevek, úgy szinte Török család szó hagyomány szerint valóságos Török maradék. -

6ik ? A' szóhagyomány szerint sok kecskét tartó nép szállotta meg Gedellöt - és hihetö hogy ezért neveztetik "Gede-ellönek" - de később és pedig már 1718ik évben a fent emlitett iratban kihalgatott tanúk vallomása után is Gödöllönek neveztetett. -

7ik ? Düllök neve:

a) Váczi düllö a mellette lévö Váczra vezetö úttol veszi nevezetét, régi neve mely 1658ik évben emlitetik Szilhát düllö volt (:Szilfás erdötöl:)

b) Rögös düllö hagyomány szerint Rögesi nevü birtokosr

c) Ur rétje az 1658ik határ járáskor, a szó hagyomány szerint rá mutatott egy ember "- ez az úr rétje -" onnan veszi nevezetét - a határunkban

hármas forrásból eredö Rákos forrásnak itt van egyik forrása. -

d) Pazsak düllö - a mondák szerint Basák völgye - mellette van egy regényes vár hegy, mely most is látható romjairól, honnan a Duna-melléki falvakat lehet látni - itt a Rákos viz második forrása. -

e) Bentsok düllö - Szöllö hegy, ez a mellette lévö uraságí pusztából van, a régi határ dombok bele estek a szöllöbe - ez által meg lett bontva sok határ domb - és igy innen veheti nevezetét " Bentsok határt "

f) Farkas út erdö az ottani tisztáson kijövö farkasok sok lovat leváktak - onnan veszi nevezetét. -

g) Peres kuti düllö - határ szélén lévén, jogi peres kérdésre adott többszöri alkalmat - innen neveztetik

h) Malom düllö - a düllö mentében lévö malmoktol veszi nevezetét - ezen düllö déli részében van a' harmadik Rákos vize "fiók Rákos" név alatt. -

i) Remete düllö - szó hagyomány szerint, az erdö szélén tartozkodó Remetétöl - ki az ottani forráshoz járt vizért - veszi nevezetét. -

j) Bujkon düllö - szó hagyomány szerint a Török hadjáratban ezen hely a községekböl menekülö embereknek bujó helyül szolgáltatott - a mit könnyen lehet következtetni - az ott jelenleg is látható hegybe vésett üregek után. -

Ó Besnyöi puszta:

Ezen puszta fekszik Gödöllötöl éjszak nyugatra mint egy $\frac{1}{2}$ arányira - ott van a Kapuczinus Atyák kolostora - melynek felállitásáról a hagyomány következöt beszél:

A Zárdai Templomba van egy fehér csontbol faragott Szüz-Mária Képe, melynek eredete bizton nem tudatik, hanem annyi bizonyos, hogy április hó 19$^{\underline{en}}$ 1759$^{\underline{ik}}$ évben ásatott ki a földböl, és pedig nem csoda nélkül: - Mert miután néhai gyaroki Gróf Grassalkovits Antal, akkorában a K. udvari magyar kamarának elnöke a Magyar Szent Koronának öre, Nógrád Megyének főispánja s.a.t. az ö hites társával. - Gróf Klobusuczky Teréziával, fogadásból egy Kápolnát kezde épitetni a loretomi bod: Asszony tiszteletére ezen Besnyei pusztán: történt hogy a mint a Kápolna fundamentomát ásták egy napszámosnak Tóth Mártonynak társaságában Fidler János Gedellöi születes 40 éves kömíves legény, egy föld alatti faragott köre akadott, mellyet fel emelvén egy homokkal betöltött és azzal összenöt csontot talált alatta. - Ezt meg tisztitván egy régi faragású képet ábrázolt. - Mindjárt megismerték rajta a bold: koronás Sz.Szüznek kinek jobb karján a koronás kisded Jézus ült - ábrázatját. - Fidler pedig ezt a Grófhoz vitte, kérvén, hogy az, az új kápolnának oltárára tétessék, minthogy neki álmában elöre jelenteté hogy ott a hol a régi Templomnak nagy oltára volt egy gyöngyöt fog a föld alól kiásni, és ezen álmát a munka megkezdése elött. Tóth Márton társának el is beszélte. - Ezt ök és még egy más kömüves legény is, Mendl Tamás nevü, a' ki ezeket halotta és látta, - letett hitük után megerösiték - s' a vallás tételeik - május 4$^{\underline{en}}$ 1759$^{\underline{ik}}$ évben az Isaszeghi és Kerepesi lelkészek - az udvari Káplán Maurus Sz. Ferencz szerzetesse - a Gróf udvarmestere Nolli János és Gödöllei Kasznár Fóris István elött feljegyeztetvén, aláirásukkal és pecsétjükkel megerösitvén, az uradalmi levéltárba - hol jelenleg

is olvasható - tétetett. - A fent emlitett Gróf és Grófnö ezüst borités és kristályüvegek alá helyezék a talált képet, akkori helytartója pedig a Váczi püspökségnek, Bécsi Herczeg érsek, Migazzi Kristóf kardinális e következö körülirást metszette a borités kra: " Cum Antonius Grassalkovichius Comes, Hungarici Cameralis Aerarii Praeses et Regni Baro, Ecclesiam in Praedio Besnyö, prope Gedellö, temporum iniquitate destonctam, restauraret, haec sanctissimae Virginis image, quae sub ejusdem ruinis tribus quasi seculis sepulda jacuerant, non sine quodam Divinitatis instinctu incolonis reperta est. 19-a Aprilis 1759. Christophorus vero e Comitibus Migazzi S.R.I. Princeps Archiepiscopus Vienensis, hanc inscriptionem apponi curavit: Admirabilis reinventus exémiae Antonii Comitis in Deum, Virginemque Deiporam Religionis, ac perpetuum, erga Virum inconparabilem amicitiae testimonium." -

Rövid idö mulva e kis szobor kép az ollára feltétetett, és mindennek mind az alatta lévö Grassalkovitzi temetö krytának gondviselésére a T. Kapuczinus atyák hozattak ide, kik a kegyes Gróf által 1763-ban megtelepitetvén, az oda ezerenként zarándokló hiveknek lelki szolgálatára illö készséggel ügyelnek. -

Babat puszta:

Szinte Gödöllö éjszak nyugodt felüli részen fekszik, Besnyö pusztához mintegy $\frac{1}{2}$ oranyira jelenben B° - Sina Simon tulajdonát képezö majorság - - de régenten népes puszta vagy falu is lehetett. - mert a Gedellöi Reform. egyház tornyá-

ban Babatról hoztak egy harangot, minden körül irás nélkül, mely valaha ott szolgalatot. -

Gödöllö határos Keletrül Bagh - Nyugotrol Kerepes - Délröl Isaszeg - Északrol Szada községekkel.

Kelt Gedöllön 1864-ik Febr 13-án

Jánossy Pál
jegyzö

Földi János Biro
Matúz János Esküt
Bódi János

9.

Helynevek
Issaszegh Községböl Pest Pilis és Solt megyéböl

Issaszegh Pest Pilis és Solt t.e. megyében, tartozik a váczi járáshoz, fekszik..... nyugotnak, környezve gödöllö mezö Város Valko Dány Tapio Sáp Locsodi Puszta Péczel Kis Tarcsa Kerepes Kőzségekkel, a lakosság tót ajku; de azert egy resze tisztán, más resze - pedig törve magyarul is beszél, lélek száma 1500 vallasa R.C. Az anyaszent egyház, traditió szerint már 1727-ben fenált, a mikoris következő fiók egyházak tartoztak hozzá, u.m. Kerepes Gödöllö Kis Tarcsa Csik Tarcsa Czinkota Rákos Keresztur Rákos Csaba Péczel Maglód Ecaer Tapio Sáp es Dány, régi idöben magyarok laktak, kessőbb a gyakori hadjáratok által a lakosság kipusztulván nagyobb részt zsidó telepitvény lett, mi is 1734-ig foltonossan szaporodott ugy annyira hogy az akkori földes úr Baró Grasalkovics Antal a falubúl a zsidókat kiüzvén felvidekiekkel telepitette megg.

Issaszeg helység eredetetöl fogva ezen néven neveztetik hogy pedig kezdettben magyarok lakták onnan is gyanitható mert jelenleg is több magyar nevezetü részei van-

nak a határnak Úgymint Újvári hegy, Katonapalla, Szarka berek, Mártonberek Nyíregyháza, Szent György és Tatár Hányás.

Issaszegh község határa hegyes völgyes és erdosegekkel környezve a falu alatt a gödölloi határban eredő, Rákos patak, melly tobb határon keresztül a Pesti határban az úgy nevezett ördög malomnál a Dunába folyik és számos hasznot hajtó malmok kerekeit forgatja csak ezen határban is négy malom létez két két köre.

Ugyan ezen határban tartozó Tapio Szent György puszta ered az úgy nevezett Tapio folyó, melly több kozseg határán keresztül, szinte malmokkal ellátva a Szolnoki hatarban a Tiszába folyik, ezen Pusztán van Báró Sina Simon urnak nagyszerü gazdászata.

Ezen község határa hegyes völgyes lévén a szántó földek igen szük termést adnak, termesztetik Rozs, zab és kukoricza Kaszállói azonban középszerűek és minden évben kétszer kaszálhatók, két szőllő is van, mellyek O és uj nevezetüek, e helységhez tartozó szent györgyi pusztak régibb időben foltonossan remérek laktak.

Nevezetes Issaszegh helysége onnan is hogy mindég csatahely volt, mert a Tatár és kurucz haborúk, nagyobb részt a község lakossága elpusztult, es ujolag nepesitetett, kesöbb midön a Török birta Magyar ország nagy reszei, Issaszeghen egy Török Basa lakott, a kit helybeli Plebanost annyira kedvelte, hogy minden nap őt vendegül meghitta és majd naponta vele séta lovaglást tett a traditio utján tudatik.

1849 evben a magyar felkelés idejében, april 6^{an} itt a Cs kir ausztriai hadsereg és a felkelö magyarok kőzt nagy csata volt, mely delután 1 1/2 orakor kezdödött 8 orakór este vegzödött, és a két részröl mint egy 150 harcos képtelen lett, a császáriak részeröl jelen voltak Vindisgrész, Jellasics és Slik hadreszeik a felkelő magyarok részerül

Gorgei Klapka Gion Gáspár Aulik Damjanics és több magyar tábornokok, A csata magyarok reszere dölt el kedvezöleg.

Megjegyzendö, hogy a most munkálásba lévö, Szent István társulati Pest Losonczi vasút a határon keresztül megy és a falu alatt allomási hely is leend.

Kelt Issaszeghen Január 26^an 1864

Prenoszil Sándor jegyző

Hajdu Mihály Biro

587/865

Issaszegh község Elöljáróitol

Tekintetes Szolgabiró Úr!

Hivatkozólag mult évi 2276 sz. a kelt sürgölö meghagyására van szerencsénk a helynevek összeirása tárgyában jelentésünket illetöleg a pótlólag teljesiteni kivánt összeírást következökben beterjeszteni.

1^or Miután az elsö rendelet következtében a község mikorroli eredete, a' lakosságnak honnan lett bevándorlása, a rendessen divatozó nyelv, a szomszédos községek nevei, úgy minden közlekedési útak nevei az elsö izben beadott összeírásban egybefoglalva most már csak is a düllöutak és a határban lévö apróbb partoknak elnevezése iránt teljesithetjüka pótlolag kivánt összeirást.

És pedig. Kerepesi hegy és Kerepesi völgyi dülö, Kereszt hegyi dülö, pásztorhegyi dülö, seberoi, bélástoi völgy, pesti ut dülö, Bodzavölgyi dülö, Gubo völgy, hatulsó hegy alatt lévö dülö. - Hegyek és patakok: Kerepesi hegy, Kereszt hegy

pasztor hegy, Gubó hegy, Urvári hegy, Varga hegy, Nagy hegy, Zsidó hegy, ezeken kivül találtatik még hátulsó hegy, Közepsö hegy, Rácz hegy, disznó állás fölötti hegy, melly hegyeknek az elnevezési eredetét a község létezö legkorosabb egyének sem képessek megmagyarázni.

Végre a határban létezö folyó és forrás vizek honnani eredete és elnevezése tárgyában adható felvilágositást már a fentebb emlitett elsö rendü össze írásban szinté teljesitettük.

Kelt Issaszeghen 866 januar 24en

Pap Béla jegyzö

alázatos szolgája Hajdu Mihály biro

10.

Helynevek

Péczel községböl, Pest megyéböl

és a' községhez tartozó

Locsod pusztából.

Felelet:

1. A' község tartozik tekintetes nemes Pest vármegye Váczi járáshoz, most Issaszegi szolgabirói kerülethez.
2. A' községnek egy neve él: Péczel, - s ez esmeretes országszerte.
3. A' községnek más elnevezése nem volt.
4. Annyi volt kinyomozható, hogy 1698 évben nemes es vitézlö Kajáli András volt foldes ura a' községnek, s' körül belöl 250. lelket számlált.

5. Nem tudatik.

6. Semmit.

7. Rákos folyó, - a' falu alatt folyik keresztül az ott elnyúló alsó és felső hosszu rét dülön, - e' mellett van a': Kelö dülö, szántóföld és legelö, - ezen dülöben a' szántó földek még következo dülönevek alatt esmeretesek: Kalap, Dobogó és Bogaras dülö, - a' legelöt csanyá-nak nevezik, mert vízmosásos hegy völgy, - ugyan ezen dülöben van az Isten árka, 8-10 ölnyi mélységú vízmosás, gödör két ágra; - Izsaszegháti dülö; szomszéd Izsaszeg községgel határos, szántó föld, s' kevés legelö; - ezen dülö magas hegytetőt szélesen foglalván el, a' hegynek egy részét: Látó hegynek nevezik, mivel ennét az egész környéket a' Dunáig beláthatni; ezen részén a' hegynek van a' Látói csárda, Izsaszegröl Pestre vivö mellék föút mellett; - másik részét: Vár hegynek nevezik a' nép monda után valaha itt épült vár volt, s' alatta a' falu feküdt; - Mogyorós völgy: két hegy közt benyuló kaszálló, s legelö; - Szurdok: ezen szélesen nyúlo magas hegy egyik csúcsát Izsaszeg felé keresztül metszö mély szoros út. - Hidi szöllök, vagy Túl-láti dülö, szöllö hegy, a' falu alatt nyuló réteken túl, a' Várhegy oldalában; a' rákos folyon

lévö hidtol (: mert mellette fekszik :) vagy pedig a' réteken innen a' falu alatt felnyulo csatári dülöi szollökböl való belátha-tásárol vette nevét; Túllátí. - Eddig van a' határ Eszak-keleti része.

Szilas völgyi dülö: szántóföld, rét és legelő, - ezt a' dülöt keresztül hasítja mélyen egy szoros út, Dusnok-nak hívják.

Hársas dülö, - erdő, legelő és szántóföld, - ezen dü-löben van az Emberölő, mintegy 50 holdnyi szántóföld, továbbá a' Virág hegy, szánto föld és erdő: - Kútvölgyi dülö, szantó föld, legelö, és erdő: - Felsö kötáblai dülö: szántó föld, erdő, ke-vés rét és lege-lő, - ebben a' dülöben van: Sukoró név alatt erdő, teknö forma mély völgyben s' hegy oldalon, - Rip erdeje: most szánto föld, és legelő, hajdan erdő volt a' ref: egyház tulajdonában, - Sár-kány rugás: gödrös legelő és szántó föld, - Cseres-nyés völgy: szántó föld, és legelő,- Farkas rész: színte erdő, hajdani farkas nevü tulajdonosától vette nevét, - Lebuki: csőszh-ház egy magas hegy aljában, mellette Szurdok, ismét egy szoros mélyút Sáp felé vivö úton. Száraz hegyi dülö,- szántó föld, s' legelő,- ez a dülö a' legnagyobb magas-latot foglalja magában, s' a' hegy tetejét Bai temetésé-nek hivja a' nép, egy ott agyon vert, s' eltemetett Bai

nevű kondásrol.- Alsó kötáblai dülö, szántó föld, ko
szálló és erdő, - ebben a dülöben van: Kopasz hegy, valaha
erdő volt, és most szántó föld. Csatári dülö, szöllök a'
sukoroi erdő feletti hegyen,- ezen dülönek a' nép egy
részét:
Boncsok-nak, egy részét Nyögö, és egy részét Hasznos-nak
nevezi,- a' Boncsok-rész: hegy oldalában árkos, gödrös-
a' nyö-
gö: magas hegy oldal, a' hasznos: valaha legjobb bort
termett
Bartoshegyi dülö, legelö a' falu felett, és szántóföld,
kiter-
jed a' Magiódi, Ecserí, és R. Csabai határokig egészen le
a' Rákos folyóig. -

Péczel községhez tartozik: Locsod puszta,
ezen egy neve él, s' esmeretes országszerte, más
nevét senki
se tudja, valamint keletkezését sem,- lakói a' szomszédos
Kőzségböl valók, mint az egyes birtokosok cselédjéi
A' név eredetröl mitse lehet tudni.

a' 7. p-ra. forgácshegyi dülö, szántó föld, rét, legelő és
erdő, -
Téli zöldes dülö,- szántó föld, rét, legelő, és erdő,
Kotli-
naí dülö: erdő és szántó föld, - e' dülöbe:' van: Kisvár-
hegy, és Nagyvárhegy - a' népmonda szerínt valamikor
erösségül szolgáltak. Forrói dülö, szántó föld, rét
legelő és erdő,- nevét vette egy ott lévő forrás kútrol,
mely-
ben oly tágas nyíláson ömlik fel a víz, s' oly nagy mesz-
szeségben foly ki folytonosan, hogy: malmot hajt,-
Tégla völgy, e' dülöben van, most kopár legelő, hajdan
tégla égető hely volt,- Pokol völgy, ugyan abban
a' dülöben, sürü berek, Hármas völgy, erdő, harom
együtt álló hegy kőzt szántó föld és rét, - Cziczkai
dülö, szántó föld, rét, legelő és erdő - itt van a' cziczkai

tanya, és csárda, - nevét vette hajdan a' csárdán ki festve volt macska czimertöl, - Kaba völgyi dülö, szántó föld hosszu völgyben nyulik el. -

A' Téli zöldes dülöben van az úgy nevezett: Csalányos, erdö volt, most szántó föld, - továbbá: Vadalmás: völgyes erdö. -

Költ Péczelen 1864 Januar 27en

jegyzette Németh András

Biró

.....

jegyzö

11.

Valkó Kőzség tartozik Pest Pilis és Solt t.e. varmegyék. Vaczi járás Issaszeghi Kerületéhez, a Kőzség csak ez egy névvel bir, és ezen ismeretes mindenűt, már igen rég idötöl fogva tisztán magyar ajkú, R Chatholikus nepség lakja, - a község határa v Szentlaszló, Zsambok, Dány, Issaszegh és Gedellővel a kőzség egy nagy erdöség közepete fekszik melly erdöségben több helyen 3-4 öl átmertjü és ugyan olly magasságú Dombok találtatnak 8-10 egymásmellet, ezen dombok már bevannak gyepesedve, és némelyiken fák is nyöltek ezen dombok Tatár hányások néven ismeretessek. - 1846-1847 évben ezen dombok kőzül nehány felbontatván, benne emberi csontok talaltattak.

Kelt Valkon 1864 Január 26án

Megyey Kálmánne Lukács Antal biro

jegyzö

Helynevek

Valkó község Pest Megyéből

1.^{or} Valkó község tartozik Pest Pilis Solt t.e. Vármegyék Vá
czi járás Issaszeghen székelő Szolgabirósához, ezen terület
semmi egyébb vidék vagy környék táj külön elnevezéssel nem bir.

2.^{or} A községnek ember emlékezet ólta Valkó neve él, és az egész or-
országban ismertetik.

3.^{or} Hajdanában Puszta Valkó elnevezéssel birt, mint azt a' községi hiva-
talos pecsétnyomó, - nelly még 1691. évben készitetett tanusitja, a-
zomban hogy jelenleg miért nem Puszta, - és csupán Valkó
községnek neveztetik a' 2.^{ik} pontban érintett feleletre vonatkozó-
leg más felvilágosító adat nem szolgáltatthatik.

4.er A község legkorábbani emlitéséről a' legszorgossabb puhatolodzá-
sok daczára is semmi tudomás sem szereztethetett.

5.^{or} A községnek honnan lett népesitéséről ugymint a' 4.^{ik} pontban érin-
tetett, semmi nyomra vezető tudositás nem adattathatik.

6.^{or} Köztudomásként egy némellyek állitása szerint, - melly állitás azonban régibb
időktöl hihetöleg meseként tekinthető,- Valkó községét állitólag ak-
koron pusztát elöször bizonyos Valkai János nevezetü egyén sáfrány-
termesztö szállotta meg, - kikhez évenként több családok csat-

lakozván, mintegy kis községet képeztek, - s' így
állitólag Valkó köz-
ség név eredetét Valkai Jánostol nyerte, de ennek
valódiságát a'
régi irományok hiánya miatt telljes mérvben állitani
nem lehet.

7er A község határában elö forduló topografiai nevekre
vonatkozólag
van Valkó község határában szántó föld, rét, legelő,
szőllő, erdő
és irtvány földek, - folyó vagy patak vize nem létezik.

Kelt Valkón Január 22den 1866.

Lukács Artal biro

12.

Helynevek

Dány
községböl Tk Pest
Pilis és Solt megyéböl

helynevek

1so Dány község pest, Pilis és Solt t.e. Vmegyében Váczi
kerület, Isaszeghi járás.

2or Dány magyar falu, két lassan emelkedö domb aljában
közepén a falu felsö végén fakadó pataktul elmetszve, lakja
1447 R. Cath: és 10 zsidó, Paroch. Templommal, határa ban-
na agyag, mindenféle gabonát jól megterem, jo bora és
sok dinyéje terem, eredeje nagy kiterjedésü, melyben sok
szarvas tenyészik, legelöje azonban homokos, - határá-
ban 4 apró forrás van, és egy Dánsár nevezlü mintegy
50 holdnyi mocsár.- E helység régi eredetü, amint a
monda és hagyomány tartja, most már harmadik he-
lyen fekszik, mi az egyházi látogatási könyvekben látha-

tó,- Az első hely Szt Király, mely a hagyomány szerint 4ik Béla király uralma alatt pusztíttatott el. A második helye a jelenlegi fekvésétül ejszakra, mely a telkek romjaibul tisztán látható 1544ik évben 1so Ferdinánd alatt a törökök által pusztíttatott el,- Nevezetes hogy a Szt Királyi erdőben, hol 4ik Bélla alatt Dány feküdt van egy erdő rész "hosszu tisztás" név alatt; a hagyomány azt tartja, hogy 1so Ferdinand alatt midön a törökök pusztítottak, Dány község lakoi a Szt Királyi erdő szomszédságában fekvő Tapio rengetegbe rejtődtek, ott van egy sírdomb mely Sebestyén sírjának neveztetik, erről a hagyomány azt mondja, hogy mikor a Törökök az országot pusztitottak a Dányi lakók mind ott voltak elrejtődve", mely most a legszebb kaszálló - s több napokig ott tartózkodásuk után egy bátor Férfiu Sebestyén nevezetü, arra vállalkozott, hogy ő rejtekéből kimenend körül tekintendő, valjon a Törökök elvonultak e már! s amidön az ugynevezett "hosszu tisztásra" ért, több törökkel találkozott, kik ötet megfogván a lófarkára kötöttek, és addig hurczolták még megnem halt, s holt testét ott hagyták.- Midőn a Törökök elvonultak, s a Dányiak rejtekükből előjöttek a falujukat lerombolva és Sebestyént halva találták, ötet azon a helyen eltemették, mely hely és táj jelenleg is Sebestyén léniajának neveztetik.- Megjegyzendő! hogy ezen sírdomb az utas figyelmét magára vonja, mert azon nyaron által mindég zöld ágakat találhatni; mert a Vidék lakói oly kegyelettel viseltetnek e hely iránt, hogy mindenki, ki emmellett elmegy az erdődöl egy zöld ágat tör és azt a Sebestyén sirjára dobván, aldást mond poraira, ki inkább iszonyu kínok között meghalt, hogysem elárulja, hol vannak elrejtődzve testvérjei, - ez igazán vértanu volt.- jelenleg is több Sebestyén család él Dányon, mely e mondának hitelességet kölcsönöz.

A Harmadik hely, hol jelenleg fekszik, a tizenhatodik század utolján épült, és a Szt György kápolnája, mely a falutul mint egy 1000 ölnyire délnek egy domb te-

tején díszlik a monda szerint, de az egyház látogatási könyvek szerint és a Szt Királyi egyház maradványaibul 1750ik évben készült. Szent Király az 1730ik évben Grof Grassalkovics földesuraság által Danytul elszakitatott, és hatar dombokkal elkülönitetett, azon idö óta külön pusztát képez és a Bró Sina Gedelei Uradalmához tartozik e helynek nevét a legrégibb iratokban Dan-nak találjuk, jelenleg Dánynak iródik.-

4or A község mikor emlitetik elöször? ki nem puhatolható, hanem a monda szerint már 4ik Béla király alatt fenn ált.

5ör Hogy honnan népesitetett? nem tudható, hanem itt találtatnak hajdant virágzásban álló nemes családok, kik a magyar történelemben is jeles szerepet vittek, mint Tökési Dóczy Demeter Várnánál eleseti Püspök és Hadvezér ivadékjai, kik jelenleg a községben 12 családföt képeznek, jószágaikat zálogba a Szent Benedeki kaptalan birja, továbba Baghi alias Gódor kik 1646ik évben nemesekké lettek képeznek 11 családföt - Lázár 12. Kurunczy 14 Sebestyén jelenleg 10 családföt képeznek. a többi család töbnyire bevándoroltak.

6or a Hatodik kérdés az ötödik pontba megfejtetett.

7er A községbe előforduló topographiai nevek mint utakrul, erdőrészrül, vagy halomrul nyerték nevezetüket, semmi historiai jelentés egyel nem birván emlitést nem érdemelnek. Kelt Dányon 1864ik és Janur 27ik

Tökesi Doczy Pal
Biró

13.

Helynevek

Vácz Szt: László községébol Pest Pilis s' Solt t.e. Megyéböl.

1. Vácz Szt: László községe fekszik Pest Pilis 's Solt t.e. Vármegyében, tartozik Váczi járás Issaszeghen székellö T.

Szolgabiró-
sághoz.

2. A' községnek ember emlékezet óta csak jelenleg
elő neve
Vácz Szt: László állott fen, és csak ez esmeretes
Ország szerte, és
más elnevezésröl soha nem esmertetett. -

3. A' községnek soha más elnevezése nem volt.-

4. A' község hogy mikor emlitetik legkorábban, itt
semmi ne-
mü okmány, vagy más erre vezető irat nem létez, sem
pedig a' község
legvénebbjeinek nem létez erre vonatkozó tudomásuk,
csak azon ál-
talános sejdités áll fenn, hogy ezen község a' nagyon
régiek egyike.

5. Honnan eredt népesitése, semmi tudomásul nincs,
csak
hogy ős időktöl fogva magyar ajkú lakossága volt, és
van jelen-
leg is. -

6. A név eredetéröl sem köztudomásbol, hagyományból,
irott
vagy nyomatott emlékekböl, semmi nyomra vezető adat
nem lé-
tez.

7. A' község határában előfordulnak a' következő
topogra-
phiai nevek: Völgy, ez egy mérsékelt két magaslat közt
ejszak-
rol keletnek elnyuló szép rét, mellynek éjszak felöli
részin egy
forrás fakad, melly egy kis vigan csergedező patakcsáva
alakulván
kelet felé mintegy kétezer lépésnyi távolságban a'

határban lé-
tező egyetlen malmot hajtja.- A' forrás eredetét a'
nép ajka, mi-
után a' forrásnak vatkó alakja van, Szt: László
Magyar Király
lova lába nyomától származottnak mondja, s' jelenleg
Megyery
Antal úr tagositott birtokában létez.

A' község határan nyulik él dél nyugat felöl jövö
és egész
a' Tiszáig terjedö úgynevezett Csörz árok, mellynek
mintegy sáncz
alakja van, ezen Csörz árok eredete itt ugyan esemeret-
len, de valószi-
nüleg e' Hont alakitó vezéreink egyikétöl eredettnek hi-
szik, minden historia adat megemlitése nélkül.

Léteznek a község határában harmincz hányás nevezet
alatt magasabb földhanyások, melyek nevéröl egy nagy
kiterje-
désü Herczeg Eszterházy Pál úr birtokában lévö erdö
Harmincz
hányásnak neveztetik.- E' harmincz hányás nevezetü
föld hal-
mokat a' Hazának olly szomorúan sujtott Tatár járásbol
ere-
detnek regélig, de minden bizonyos adat nélkül; ezen
harmincz
hányás halmokat 1837-ik évben egy 80. tagbol álló
társaság
a' körülbelöl létező falvak honorátiór osztályábol a-
lakultan,
általuk fizetett munkások által fölásatá, ezen munka
által
azon eredmény tárult fel elöttük, hogy ezen halmok a'
régi hábo-
rus időkben temetkezési vagy menedék helyül szolgálhat-
tak,

az akkorban e' tájt lakóknak, mert a' fölásás közt több
csont-
vázakra akadtak, mellyek egynémellike fekvő, más része
pedig ü-
lő alakban voltak tökéltetesen elporladva, mert csak
a' legcsekélyebb érintésre azonnal öszveomlottak; sőt egyhelyen
egy egész
illy csoportozatra akadtak, mellyek egy tűzhely körül
ültek, ezen
ásatáskor egy finoman kidolgozott ezüst csat is talál-
tatott, ezen
a' legtökéletesb Római betűkkel e' két betü M.O. volt
bevésve,
de a' Csat elveszet.- Ennyi mondatik e' Harmincz hányás
név
alatti halmokrol, millyenek a' határban számosbbak vannak.-

Az útcák közt mellynek Nagyút, 1$^{\underline{ö}}$ és 2$^{\underline{ik}}$ hid köz,
tem-
plom utcza név alatt fordulnak elő, a' név eredetiségi-
nél
fogva megneveztetik a' Trints utcza, mellyben mind Czi-
gányok, és a' község legszegényebb zsellér lakossai
honolnak.

A' határban előforduló dülök nevei, Kozma völgy,- Határút sűreje, Ligeti tót Andris part, Ligeti harmincz hányás és ménes Csapás. Gyúi puszta a' legsűrübb erdő rész, regényes magaslatokkal, a' határban találtató legjobb ivó víz forrással, mellynek vize tovább folyván, mintegy 3. ölnyi szélesség és 300. öl hosszaságban süppedös posványt képez, e' Gyúi pusztai vágásban terem a' jó zamatú szamócza, melly érési idejében lakossaink által szedve, a'
haza fővá-
rossába adatik általuk el, és meglehetös kenyér kereseti
for-
rást nyújt a' szegény osztálynak, találtetnak itt na-
gyobb
mennyiségben szarvasok, és itt leggyakoribb a' farkasok
búv-

helye. Továbbá Eresztvényi erdő: Únom dűlö szántóföld, Völgy-rét, Nagy és Kis Váltó, Mogyorós út, szántóföld, Mogyoroska ritkás erdejü legelő tér, Tilalmas alja, Turai nagy kert alja, Közép, Árkus út, Harasztalja, Bikás, Száraz kút, Csonkási kút, Hosszú mezsgye, Bibúztó, Egyház, Szőllők alatti, Szántóföld dülök, Öreg hegyi nagyon elhanyagolt szöllö, Rét oldai szántóföldek, Tó, mellyben meglehetös mennyiségü nad vágatik évenkint, Tófeletti nagy kaszálló, Kenderhát szántóföld.

A' község határos a' következő falvak határaival: keletröl Tura, keletdélröl Zsámbok, délröl Kóka és Dány, délnyugatrol Valkó, nyugat éjszakrol Gödöllö, éjszakrol Bagh, éjszak keletröl Héviz-Györk, és Héviz községek határaival.

Megjegyeztetik hogy a' község földes Ura Herczeg Eszterházy Pál volt, és az úgynevezett Bujáki Uradalomhoz tartozik, a Herczegi birtok jelenleg 1861-ik November 1-től számitandó 29. évre bérbe van adva. -

Kelt VSzt: Lászlón 1864. Januar 26-án

Fridrik Agost
Jegyző.

Bernuza Józef Biró

Helynevek

Zsámbok <u>községből</u> Pest <u>megyéből</u>

<u>1° pontra:</u> Zsámbok helység fekszik Pest vátmegyé Váczi járásban. Ejszak felol: Tura - Keletről: Jászfényszaru város és Tó Almás falu - Délről: Koka, és Dány faluk - Nyugatrol: Valkó és Vácz Sz László faluk között. Mindegyik községgel határos lévén Zsámbok. Távolságra: Jászfényszaru városát, melly 1. óra. Tó Almás 1/2 óra, a' többi falukat 3/4 órai távolságra esik. Egyházilag a' Váczi püspöki megyébe van kebelezve alesperesi kerület pedig Zsámboki nevezett alatt áll.

<u>2. pontra</u> A' községnek eddig csak Zsámbok neve ösmeretes és 3.
még utó emlékezet, hagyomány, sem czáfolja meg. Egy monda van, hogy századok elött valami Zambucs olasz lett volna ura, 's innen lett Zambuus, Zsámbok, de ez csak eszme káprázat lesz, semmi okmányai nem igazolható.

<u>4ik pontra</u> Mikor emlitetik legkorábban az nem tudatik, annyi azonban hihető, hogy a' 17ik század elején már állani kellett mintegy 1673-<u>ban</u> már egyháza, és ön álló parochiája volt. A jelen falu azonban csak utodja lehet annak a' melly még régebben állhatott, 's minthogy a' régi falu állitolagos helyétöl csak ¼. arányira esik, hihetőleg új nevet nem kapott, 's igy a' régi falu neve is Zsámbok lévén, az a' Mohácsi vészes napok elött is álhatott. A' falurol ¼ arányi tavolságban Nyugat felé egy völgyes ér mellett, mellyen valaha víz is folyhatott a' partosabb helyen állott a' falu, jelenleg szántó földnek használtatik 's nevezete a <u>puszta falu partja.</u> hogy itt valósággal falu létezett azon ok erősiti, hogy több helyütt a' porták

végén tűz biztonság tekintetéből létezett bubos kemen-
czék helyei most is meglátszanak, úgy eső után némely
házak helyei, továbbá a' falu kovács műhelyének helye
mert a' vas gumok, a' melly csak kovács műhelynél ta-
lálható
századok mulva mostanság is fellelhető ezt pedig
szándékosan senki sem hordotta oda, de a' falu lételét
tanusitja az is, hogy a völgyön túl Dány felé lévö
part tetőn a' templom talapzatja essős idö után szinte
látszik, s ezen helyet kerités dülönek nevezik, mert
a' templom környéke a régi szokás szerint a' látszat
szerint
be volt keritve, 's ha ezen körülményel tisztába lehet-
ne jönni akkor Zsámbok eredete alkalmasint egész
a' Tatár járás idejére esnék, mert e' tajék felette
erdös lévén a' falvakat közel egymáshoz építék, továbbá
a' kerités dülöben lévö templom és a régi falu bizo-
nyára állott a' török uralom alatt, mert mon-
da szerint Zsámbok határából akkor nyert el
egy darab földet Koka helysége és pedig követ-
kezöleg
hagyomány szerint Zsámbok és Dány közötti határ a' rét
vagy is a völgy közepén esett, azonban valami nagy török
tiszt a' kocsmánál meggyilkoltatván, a Hatvani basa
által szoros kérdöre vonatott, mellyik falu hatarában
esik a' korcsma, mert vére eléglétel veend érte, ekkor
sem Zsámbok sem Dány nem akarta válalni határá-
nak, s' minthogy Kokán egy igen éhes biró volt, ez a
haláltol sem
retiegvén, a' korsmát Kokai határban lévönek vallotta
's igy a' biró kivégeztetvén a' föld Kokai lett; nin-
csen határ
Magyar országban melly ehhez hasonló lenne, hogy t.i.
két
határ között 3/4. arányira benyulva egy harmadik falu
határa
200. ölni szélességben egész a' Sz. Lászlói határig,

vonal veressel megjegyeztetik - min ezek mellett ha a' tatár időszakra nem lehet is vinni, de hogy a' Török uralom alatt Zsámbok állott, a' kétségen kívüli.

A' nép magyar akju - R Catholicus vallásu, 's jellege tiszta magyar fajra mutat.
Népessége 1576. lélek. RCat. és 48. Izraelita.
Határa 6261 hold 125□öl.
Régi földes Urai a' Beniczky családbeliek voltak, jelenleg Beniczky Ferencz - Beniczky Flórian utodai és Beniczky Maria özv. Majthényi Pálné az összes határból 3903 hold 430□öl térségü földet birtokolván, a község lakosság összes ingatlan birtoka 2357 hold 894□öl térségből áll.

Földje kitünö buza termő, egyébb jövedelmi ága nincsen is a' községnek, 's minthogy a' mult évek már hijányos termésüek voltak, a' szükség érzékeny sújt minden lakost.

Határában folyó víz nincsen - A falu alatt egy nádas tó létezik. kis vizi malommal, melly a' volt uraságok tulajdona, azonban úgy látszik, hogy a' tó végkép ki fog veszni, az öreg emberek állítása szerint e' völgyön mindenkor volt víz, most azonban csak nagy zápor esök után látható kis időre víz a' tóban, vélemény szerint a' források elenyesztek; a' víz hiánya a' határban más felé is érezhető, a' földek között olly vizekre emlekeznek, hogy a' ló megúszott, de jelenleg essözésben sincsen, ennek oka rejlik a' vonuló határban.

Jász fényszaru fele vezető ország út bal részén Tura felé van egy nádas tó, melly Kórósnak neveztetik - öregek állitása szerint onnét kapta nevét mert sok birka tenyészett, és sok kóré termett e' tájon, innét lett Kórés, jelenleg Kórós puszta, mert Beniczky Floriánnak van itt egy külön juh hodálya és béres laka.

Zsámbok alatt (To Almás felé) 5. percz nyi távolságra a' falutol van egy erdöcske 40. hold területen, minthogy homok buszkás volt a' volt földes Uraságok felfogták s' akácz és topoly nyárfával beültettettek, 's miu'n mint homokos helyen sok tövis, ugy nevezett Király dínnye termett - az erdö Király erdö czimet kapott. Ezen erdö a volt Uraságokkal a' legelö illetöségre nézve kötött egyesség szerint a' földes gazdák legelő illetöségébe betudatott - ' s ezt a' gazdák 14. évi vágásra felosztván évenkint vágják és használják, ennek felügyeletére évenként egy erdő birót és csöszt választanak, 's ezek Király biró és Király csösz nevezett alatt müködnek.

A földek dülökre vannak osztva - egyház dülő. sertés halom, Zsombikos, Valkói út Sz. Lászlói út dülö a két mostani út oda vezetö út végett neveztetett igy, de a' többi elnevezésének oka nem tudatik - a' volt földes uraságok és jobbagy földek között éjszaknyugotra fekszik egy völgy - melly bőgő völgynek neveztetik állitolagossan azért, mert valaha olly víz esés volt e? völgyön, hogy rohanásában szinte bögött - van Ménesakoly erröl az a? monda, hogy a' Török időben a' törökök ménesse állott itt. Vízre járó mivel a földek vége e' vizenyös helyre fekszik véggel. - Kerek part éppen a falu felsö végén, állitolag valaha a' Török idöben e' helyröl jelek adattak, van még más két halom, melly szinte nem természet, hanem mesterség utján keletkezett ezen halmok bizonyos távolságban fekszenek, éppen ollyak ezek mint az alföldi ronákon láthatok e' halmok biztosan állithatni, hogy a' török uralom maradványai.

Ezek lévén kipuhatolhatók, mik itt általunk feljegyeztettek.

Kelt Zsámbokon 1864. Január 29.

Sós András Biró
Kovács Jósef t. biró x
Makádi Illés x
Lapu Mihály x
Bajnóczi János x
Bente Jósef x
Rab István x
Sós Mihály x
Rab János
néviró Doksay István
jegyzö

HELYNÉV MUTATÓ

Alsó göbölyös 1/16
Alsó kötáblai dülö 10/52
Alsó rét 7/40
Árkus út 13/61
Babat, Babat puszta 8/42, 45, 46
Bagh 1/15, 8/46, 13/61
Bai temetése 10/51
Bartoshegyi dülö 10/52
Basaberek 3/24
Basák völgye 8/43
bányadüllő 3/25
Bánocz 1/15
Bentsok düllö 8/43
Bentsok határ 8/43
Berdói árok 7/40
Berdói düllö 7/39
Berdói völgy 7/40
Berek 3/27
berekalja 3/27
Berek dűllő 2/21
Besnyö puszta, Besnyei puszta, Ó Besnyöi puszta 8/43, 44, 45
bélástói völgy 9/48
Bibúztó 13/61
Bikás 13/61
Bisofmáj 3/27
Bodzavölgy dülö 9/48
Bodzás düllő 3/26
Bogaras dülö 10/50
Boncsok 2/22, 10/52
Bottyán 1/18
bőgő völgy 14/65
Buda 2/20, 4/31, 6/35
Budaörs 4/31
Bujkon düllö 8/43
Büdös düllö 1/17

büdőséri kaszáló 3/27
cziczkai csárda 10/53
Cziczkai dülő 10/52
cziczkai tanya 10/53
Czinkota 4/30, 31, 6/37, 7/41, 9/46
Czinkotára vezető gyalogút 7/40
Czinterem düllő 1/17
Csabai határ düllő 7/40
Csalányos 10/53
csanya 10/50
Csatári dülő 10/51, 52
Cseresi vágások 3/28
Cseresnyés völgy 10/51
Cserhát 2/18
Csiktarcsa, Csik Tarcsa 5/32, 7/38, 41, 9/46
Csik Tarcsai határ 7/40
csikvölgy 3/25, 26
csikvölgyi düllő 3/25, 26
Csincsa patak 7/38, 40
Csomád 1/18
Csonkási kút 13/61
Csontos düllő (Kostyále) 7/41
Csömör 4/30, 31, 6/37
csömöri határ 3/28
Csörz árok 13/59
Dánsár 12/55
Dány, Dan 9/46, 11/53, 12/55, 56, 57, 13/61, 14/62, 63
Dány felé lévő part tető 14/63
diós 2/21
disznó állás fölötti hegy 9/49
Dobogó dülő 10/50
Domony 1/18
Duna, duna 1/18, 2/20, 3/26, 6/35, 9/47, 10/50
Duna-melléki falvak 8/43
Dunán inneni kerület 4/30
Dusnok 10/51
Ecser 9/46

Ecseri határ 10/52
Egyház 13/61
egyház dülö 14/65
Emberölö 10/51
enap dülö 2/21
Ereszvényi erdö 13/61
Eresztvény 1/17
Erdőmegi düllő 3/28
Farkas rész 10/51
Farkas út 8/43
Fehér határ 6/37, 7/39
fekete 1/17
fekete berek 5/34
Felső göbölyös 1/16
Felső kötáblai dülö 10/51
felső ret 7/40
Fényes düllö 7/39
forgácshegyi dülö 10/52
forrasok 3/28
Forrói dülö 10/52
Foth, Fót 1/15, 4/30
Fóthi határ, Fóth községi határ 3/24, 25, 26
Fóthi közlekedési út 3/25
Gedellö, Gedöllö, Gödöllö 1/18, 2/20, 4/30, 8/41, 42, 43, 45, 46, 9/46, 11/53, 13/61
Gedöllei kerület 8/41
Gombás düllö 7/39
Gödöllei határ 9/47
Göd puszta 1/18
Gubó hegy 9/49
Gyalogút düllö 7/40
Gyertyános oldal 3/28
Gyúi puszta 13/60
Gyúi pusztai vágás 13/60
hagyigács feletti Irtványok 5/33
harangkút 1/16
Harasztalja 13/61
harmadik Rákos vize "fiók Rákos" 8/43

Harmincz hányás 13/60
Hasznos 10/52
Határút sűreje 13/60
hatulsó hegy 9/49
hatulsó hegy alatt lévö dülö 9/48
hármashatár 5/33
Hármas kút 1/17
Hármas völgy 10/52
Hársas 1/17
hátulsókötyis 3/25
Héviz 13/61
Héviz-Györk 13/61
Hidi szőllök 10/50
Homok dűlö 5/34
horvát rét 5/34
hosszú dűlő 3/27
Hosszú föld 4/31
Hosszú mezsgye 13/61
hosszú tisztás 12/56
hosszú völgy 5/33
Illés alja dűllő 2/21
Illés hegy alatt 2/21
Irtvány dűllő 3/27
irtványok 3/28
Irtványos 5/33
Isaszeg, Isaszegh, Issaszeg, Issaszegh, Izsaszeg 4/30, 6/37, 7/40, 8/46, 9/46, 47, 48, 49, 11/53
isaszeghi határ 5/34
Isaszeghi járás 12/55
Issaszeghen székelő (székellő) T. Szolgabiróság 11/54, 13/58
Issaszeghi (Izsaszeghi) szolgabirói kerület 5/32, 10/49, 11/53
Isten árka 10/50
Izsaszegháli dülö 10/50
Jászfényszaru 14/62
Jász fényszaru fele vezetö ország út 14/64
Juhállás 3/24
Kab völgyi dülö 10/53

Kalap dülö 10/50
Kapuczinus Atyák Kolostora 8/43
Katonapallag 9/47
Kálvária 5/34
Kálváriahegy 3/24
Kálvária Kápolna 3/24
kálvária megett 5/34
Kápolna 8/44
Káposztások megetti 5/33
Káposztás megyeri puszta határ 3/26
Kelö dülö 10/50
Kenderhát 13/61
Kerekberek 3/27
Kerek part 14/65
Kerektó 3/24
Kerepes 4/30, 5/32, 34, 6/36, 37, 8/46, 9/46
Kerepesi határ 3/28
Kerepesi hegy 9/48
kerepesi, mogyoródi és csömöri határ domb 5/33
Kerepesi ország út 4/30
Kerepesi völgyi dülö 9/48
Kereszt hegy 9/48
Kereszt hegyi dülö 9/48
kerités dülö 14/63
Kertek alatti dülö 7/40
Kertek megetti dülö 5/33
Kigyóstó 1/17
Király erdö 14/65
Kis hegy 1/17
Kis körtefa 1/16
Kis rét 1/16
Kisréti dülö 3/26
Kis szent Mihály 4/31
Kis Szent Miklós, Kis Sz: miklós 1/18
Kis-Tarcsa, Kis Tarcsa 5/32, 6/34, 36, 37, 7/38, 9/46
Kis váltó 13/61
Kisvárhegy 10/52

Kisvíz 3/25
Kisvízi düllő, kisvizdüllő 3/25
Kisvíz forrás 3/26
kisvizi lapály 3/25
Klastrom 3/23
Klastromi düllő 3/23, 27
Koka, Kóka 13/61, 14/62, 63
Kokai határ 14/63
Komka 3/28
Kopasz hegy 10/52
Koplad 2/22
Kollinai düllö 10/52
Kozma völgy 13/60
Kómárvölgy 3/24
Kórés, Kórós 14/64
Köles düllö 7/40
Körmös 6/37
kövecsesút düllő 3/26
Közép 13/61
közép düllö 5/34
Középső hegy 9/49
kőbánya 3/25
Kutfő oldal források düllője 1/17
Kútvölgyi düllö 10/51
Kútvölgyi kertek 3/27
Lapos 1/16
lapos köz 1/16
Látóhegy, Látó hegy 5/33, 6/35, 37, 10/50
Látói csárda 10/50
Lebuki 10/51
Ligeti harmincz hányás 13/60
Ligeti tót Andris part 13/60
Locsod puszta 9/46, 10/52
Maglód 9/46
Maglódi határ 10/52
Magyar ország 14/63
major megett 5/33

Malmon alul és felül 7/40
malom dűllő, Malom düllö 2/21, 8/43
Margita 2/22
Mártonberek 9/47
messzelátó 3/29
Mégád 3/24
Mégadádi zöldségesek 3/25
Ménesakoly 14/65
ménes Csapás 13/66
Mogyoród 1/18, 3/22, 23, 29, 30, 4/30, 6/36
mogyoródi erdőszél 5/33
mogyoródi tónál 5/33
Mogyoros, Mogyorós 1/17, 5/34
Mogyoroska, Mogyoróska 3/23, 28 13/61
Mogyorós út 13/61
Mogyorós völgy 10/50
Nagy hegy 9/49
Nagyhomok 3/27
nagyrét 3/27
Nagyrét düllö 1/16
Nagy Tarcsa, Nagy v. Csik Tarcsa 6/37, 7/38, 41
Nagyút 13/60
Nagy Váltó 13/61
Nagyvárhegy 10/52
Nádastó, nádas tó 3/27, 14/64
Némedinyáras 3/29
Némethegy 5/34
Nógrád megye 8/44
Nyíregyháza 9/47
Nyögö 10/52
Okút 1/16
Orditó 3/28
Orditó erdö 3/28
O szöllö 9/47
Osztricza 4/31
Óhegy 4/31
ökörtelek 5/34

ördög malom 9/47
Öreg hegy, öreg hegy 1/17, 2/22, 5/34
Öreg hegyi szöllö 13/61
Öreg szöllö 7/39
Őzijáték 3/29
Palota 4/30
Palotai határ 4/31
Palotai kút 4/31
pap gatyja 2/21
Papharasztja 3/26
Papkereszt 6/37
Papnyárasi düllő 3/26
pasztor hegy 9/49
Pazsak düllö 8/43
pazsaki forrás, pasrabi forrás 2/19, 21
pazsaki kút 2/19
pásztorhegyi dülö 9/48
Pásztorréti düllő 3/27
Peres kuti düllö 8/43
pest, Pest, Pestváros 2/19, 3/29, 6/34, 35
pesti határ, Pesti határ 2/20, 9/47
Pest-Kassai ország út 6/37
Pest Losonczi vasút 9/48
Pest megye, Pestmegye, Pest vármegye, Pest Pilis és Solt t.e. megye, stb. 1/15, 2/18, 21, 3/22, 4/30, 5/32, 6/34, 37, 7/38, 8/41, 9/46, 10/49, 11/53, 54, 12/55, 13/57, 14/62
Pesti út dülö 9/48
Pesti út fölötti düllö 7/40
Pestre vezető fiók országút 7/40
Pestre vivő mellék főút 10/50
Péczel 7/38, 9/46, 10/49, 52, 53
Péczeli út düllö 7/40
Pokol völgy 10/52
puszta Alagi határ 3/26
puszta falu partja 14/62
puszta szent Jakabi határ, p.sz: Jakabi határ 3/27

Puszta Sz. Mihály 4/30
Puszta Valkó 11/54
Rácz hegy 9/49
Rákos Csaba 7/38, 9/46
R. Csabai határ 10/52
Rákos folyó, Rákos vize, Rákos víz, Rákos patak, Rákos 2/19, 20, 21, 8/43, 9/47, 18/50, 52
rákos folyon levő híd 10/51
Rákos forrás 8/43
Rákos Keresztur 9/46
Rákos mezeje 2/20
Rátóth 1/18
Remete düllő 8/43
Revet düllö 1/17
régi templom 8/44
Régi kenderföldek 5/34
Rét fölötti düllö 7/40
Rét oldal 13/61
Rip erdeje 10/51
Ródi erdő 3/28
Ródi szöllőhegy 3/27
Rókaszigeti düllő 3/26
Rózsás düllő 3/26
Rögös düllö 8/42
Sastyin árka 7/39
Sáp felé vivö út 10/51
Sárkány rugás 10/51
Sátorfák 3/25
seberoi völgy 9/48
Sebes.yén léniája 12/56
Sebestyén sírja 12/56
sertés halom 14/65
Sikátor 4/31
Sóirét 5/34
Somlyó szöllöhegy 3/28
Sós-i düllő 3/26
Sóstó düllö 1/16

Sukoró 10/51
Szada 1/18, 2/18, 19, 20, 21, 22, 8/46
Szadai dülö 3/27
szadai és Veres egyházi hegy láncz 2/21
Szarka berek 9/47
Szalma Tarcsa 6/37
Szallás 6/37
Szálaska 5/34
Szálláska 6/35
Szántóföld dülő 13/61
Száraz hegyi dülö 10/51
Száraz kút 13/61
szárhegy 5/33
Szent György, Szent György puszta 9/47
Szt György kápolnája 12/56
Szent Jakabi puszta 1/17
Szt Király 12/56, 57
Szt Királyi erdő 12/56
Sz Lászlói határ 14/63
Sz. Lászlói út dülö 14/65
Székhely 6/35
Széles gyep 5/34
Széles föld 4/31
Szikes 6/37
Szilhát dülö, Szilhát dülö 3/27, 8/42
Szilas völgyi dülö 10/51
Szoros út 1/17
Szolnoki határ 9/47
Szöd 1/18
Szöd rákos 1/18
Szöllők alatti 13/61
Szöllők megetti 4/31
Szurdok 10/50
Tabánvölgy 3/24
Tapio folyó 9/46
Tapio rengeteg 12/56
Tapio Sáp 9/46

Tatár Hányás, Tatárhányás, Tatár hányás 4/31, 9/47, 11/53
Táborhely 1/17, 6/35, 37
Teknyő düllö 1/17
Temetö megetti dülö 5/33
templomhegy 5/34
templom utcza 13/60
Tégla völgy 10/52
Téli zöldes dülö 10/52
Tilalmas alja 13/61
Tisza 9/47, 13/59
Tó 13/61
Tó Almás 14/62, 65
Tófeletti nagy Kaszálló 13/61
Trints utcza 13/60
Túlláti dülö, Túlláti 10/50, 51
Tura 13/61, 14/62, 64
Turai nagy kertek alja 13/61
Tüdős 1/17
uj szöllö 9/47
Ujvár 1/15
Urasági Major 7/41
urasági puszta 8/43
Urvári hegy 9/49
Új hegy 4/31
Új hegyi szöllö 7/40
Újvári hegy 9/47
Únom düllö 13/61
Úr rétje 8/42
Vadalmás 10/53
Valkó, Válkó 11/53, 54, 55, 13/61, 14/62
Valkói út 14/65
Varga hegy 9/49
Vaskapu 1/16
Vaskapu düllö 1/17
Vas megye 1/15
Váczi düllö 8/42
Váczi járás, váczijárás, váczi jaras 1/15, 2/18, 21, 3/22, 4/30, 5/32, 6/34, 37, 7/38, 8/41, 9/46, 10/49, 11/53, 54, 13/57, 14/62

Váczi kerület 12/55
Váczi püspöki megye 14/62
Vácra vezető út 8/42
Vácz Sz László, Vácz Szt. László, v Szentlaszló 11/53, 13/57, 14/62
Vár domb 2/20
Vár domb irtvány, irtvány 2/21
Várhegy, vár hegy, Vár hegy 2/20, 8/43, 10/50
Várna 12/57
Veresegyház, Véresegyház, Vörösegyház 1/15, 16, 18, 2/20
Veresegyházi határ 3/27
Virág hegy 10/51
vizi malom 14/64
vízmosás árkok 3/24
Vízre járó 14/65
Völgyrét 13/61
vörös föld lapos 3/28
Zárdai Templom 8/44
Zemplén megye 1/15
Zuborhegy 7/39
Zsámbok 11/53, 13/61, 14/62, 63, 64, 65, 66
Zsámbok határa 14/63
Zsidó 1/18
Zsidó hegy 9/49
Zsombikos 14/65
1ő hid köz 13/60
2ik hid köz 13/60
1 ő Kótyis 3/25
2-ik Kótyis 3/25
3-ik Kótyis 3/25

Jegyzetek

1 Pest megyei Levéltár - Alispáni iratok 254-b 23608/1863.sz.

2 U.o.

3 Országos Széchenyi Könyvtár Kézirattára - Fol. Hung. 1114. - Mikrofilmen megtalálható u.o. Fol. Hung. FM 1/52.

3 Mind a Kérdőív, mind pedig az Utasítás megtalálható az 1. száma alatt megjelölt iratok, továbbá a 3. szám alatt közölt kéziratok között.

5 A jelentést 1865. december 17-én megismételték. A két irat között csak szórendbeli eltérés tapasztalható. Az utóbbi iratot Erdélyi István jegyző mellett még ifj. Czene István esküdt is aláírta.

6 Öl - Régebben használt hosszmérték. - 1 bécsi öl = 1,89648 m. 1 öl = 6 láb.

7 Telek - A feudális földesúr által termény, munka- vagy pénzjáradék fejében a jobbágynak művelésre átengedett földterület. Belsőségből (házhely, kert) és külsőségből (szántó) állt. A telek nagysága koronként és területenként 26-45 hold között változott. - A név ma is használatos, de már csak házhelyre vonatkozik.

DEUTSCHER AUSZUG

Frigyes Pesty, Historiker und Mitglied der Ungarischen Akademie der Wissenschaften, liess in den 60er Jahren des 19. Jahrhunderts mit Hilfe der Behörden der Dörfer und Städte alle Orts-und Flurnamen des damaligen Ungarns sowie die mündlichen Überlieferungen, die sich an diese Namen knüpfen, sammeln. Diese grosse Sammlung, dieses historisch, ethnographisch und sprachwissenschaftlich sehr wertvolle Material befindet sich im Handschriftenarchiv der Landesbibliothek Széchenyi (Országos Széchenyi Könyvtár) in Budapest. Der Autor veröffentlichte in einer vorigen Nummer der "Múzeumi Füzetek" (Nr. 8. Aszód, 1976.) im Wortlaut den Namenschatz von 15 Ortschaften, die im nordöstlichen Teil des Pester Komitats, im Flusstal der Galga liegen. Im vorliegenden Heft wird der Namenschatz von jenen 14 Gemeinden mitgeteilt, die in der westlichen Hälfte des Bezirks Gödöllő liegen. Die Einleitung des Aufsatzes gibt Hinweise für die Anwendung des Materials in der pädagogischen und wissenschaftlichen Praxis. Am Ende der Quellenmitteilung wird das alphabetische Verzeichnis derjenigen Orts-und Flurnamen angegeben, die von grossem Interesse sind.

A PETŐFI MÚZEUM KIADVÁNYAI

Múzeumi Füzetek c. sorozat (Szerkeszti: Asztalos István múzeumigazgató)

1. sz. (Sz.n. Múzeumok Rotaüzeme - 38.)

Kalicz N.: Régészeti kutatások Aszódon és környékén
Arató M.: A Galgavölgy múltjáról beszélő dűlőnevek
Kardos Gy.: Megjegyzések Koren István önéletrajzához
Koren István önéletrajza
Terray B.: Adalék Koren István értékeléséhez
Sólyom J.: Koren István ragaszkodása Aszódhoz
Terray B.: Osztályozási rendszerek 120 év előtt
Asztalos I.: Aszód látképe a múlt század közepén
Tóth J.: A Galga patak leírása 1868-ból
Asztalos I.: Az aszódi Petőfi Múzeum leletmentései és ásatásai 1960-ban, 1961-ben és 1962-ben

2. sz. (Sz.n. - Múzeumok Rotaüzeme - 51.)

U. Varga Marianna: Adatok a turai fehérhímzés kialakulásához
Arató M.: Aszód környéke a török uralom alatt
Terray B.: Adatok az aszódi iskolák történetéhez
Asztalos I.: A hévizgyörki r.k. templomrom
Asztalos I.: Adatok a Magyar Tanácsköztársaság aszódi történetéhez
Kardos Gy. - Terray B.: Magyar nyelven előadott tantárgyak Aszódon Petőfi tanulmányai idején

3. sz. (Aszód, 1967. - Pest megyei Nyomda - 77.)

Jakus Lajos: Petőfi ősei Aszódon és Pest megyében
Kalicz Nándor: Kőkori telep Aszódon
Arató M.: Aszód környéke a kuruc korban
Terray B.: Aszód környékének iskolái 1771-ben
Asztalos I.: Az aszódi Petőfi Múzeum ásatásai és leletmentései

4. sz. (Aszód, 1968. - Pest megyei Nyomda - 110.)

Asztalos I.: Az aszódi Petőfi Múzeum megalakulás és tíz évi munkássága

Arató M.: Adatok az 1848-49-es polgári forradalom és szabadságharc Aszód környéki történetéhez

Jakus L.: Petőfi Pencen

Kalicz N.: Magyarország legrégibb bronzkori öntöminta-lelete Domonyban

Jakus L.: Petőfi Galga-völgyből származó keresztszülei

Terray B.: Az aszódi közös iskoláról

Asztalos I.: Az aszódi Petőfi Múzeum ásatásai és leletmentései

5. sz. (Aszód, 1972. - 34.)

Asztalos I.: Tanácsok a Galga mentén az 1918-1919-es forradalmak idején

6. sz. (Aszód, 1973. - KMI Rotaüzeme - 34.)

Asztalos I. - Kalicz N.: Vezető a Petőfi Múzeum állandó kiállításaihoz

7. sz. (Aszód, 1975. - Pest megyei Nyomda - 134.)

"Petőfi Aszódja - Aszód Petőfije"

Asztalos I.: Aszód mezőváros

Jakus L.: Petőfi nagyszülei és szülei Aszódon és környékén

Jakus L.: Az aszódi latin iskola

Detre J.: Az aszódi evangélikus iskolák épületeinek története

+ Rell Lajos: Koren István

Kardos Gy.: Petőfi Sándor, az aszódi diák

Asztalos I.: A latin iskola könyvtára

Asztalos I.: Az aszódi Petőfi-kultusz története 1945-ig

8. sz. (Aszód, 1976. - Ipari Műszergyár sokszorosítója - 82.)

Asztalos I.: Galga völgy földrajzi nevei Pesty Frigyes kéziratos Helységnévtárában

9. sz. (Aszód, 1976. - Pest megyei Nyomda - 16.)

Asztalos I. - Kalicz N.: Vezető az aszódi Petőfi Múzeum állandó kiállításaihoz (második, átdolgozott kiadás)

10. sz. (Aszód, 1979. - Pest megyei Nyomda - 123 és 5 t.)

Farkas György: Mogyoródi évszázadok

11. sz. (Aszód, 1978. - Ipari Műszergyár sokszorosítója - 135)

"Iskolák, tanítók, tanárok a Galga völgyében a 19. század végéig"

Jakus L.: Galga völgyi iskolák és tanítók a 19. század végéig

Detre J.: Az aszódi evangélikus iskolák rektorainak, tanárainak, tanítóinak, segédtanítóinak életrajzi gyűjteménye 1900-ig

12. sz. (Aszód, 1979. - Pest megyei Nyomda - 36 és 7 t.)

Bank László: Felszabadító harcok a gödöllői járásban - 1944 november-december

13. sz. (Aszód, 1979. - Ipari Műszergyár sokszorosítója - 84 és 1 t.)

Asztalos I.: A gödöllői járás nyugati részének földrajzi nevei Pesty Frigyes kéziratos Helységnévtárában

A Múzeumi Füzetek c. sorozatból az 1., 2., 3., 4., 5., 6., 8. szám elfogyott.

Egyéb kiadványok:

U. Varga Marianna: Turai hímzésminták I-II.
(Népművelési Intézet és Aszódi Múzeum - 1965.)

Elfogyott.

Kalicz N.: Aszód a kőkorban - Vezető a Petőfi Múzeum időszaki kiállításához (Aszód, 1976. - Pest megyei Nyomda - 24.)

Elfogyott.

TARTALOM

Asztalos L.: A gödöllői járás nyugati részének földrajzi nevei Pesty Frigyes kéziratos Helységnévtárában

Bevezető 5

1. Veresegyház 15

2. Szada 18

3. Mogyoród 22

4. Csömör 30

5. Kerepes 32

6. Kistarcsa 34

7. Nagytarcsa 38

8. Gödöllő 41

9. Isaszeg 46

10. Pécel 49

11. Valkó 53

12. Dány 55

13. Vácszentlászló 57

14. Zsámbok 62

Helynév mutató 67

Jegyzetek 79

Idegen nyelvű összegzés 80

A Petőfi Múzeum kiadványai 81
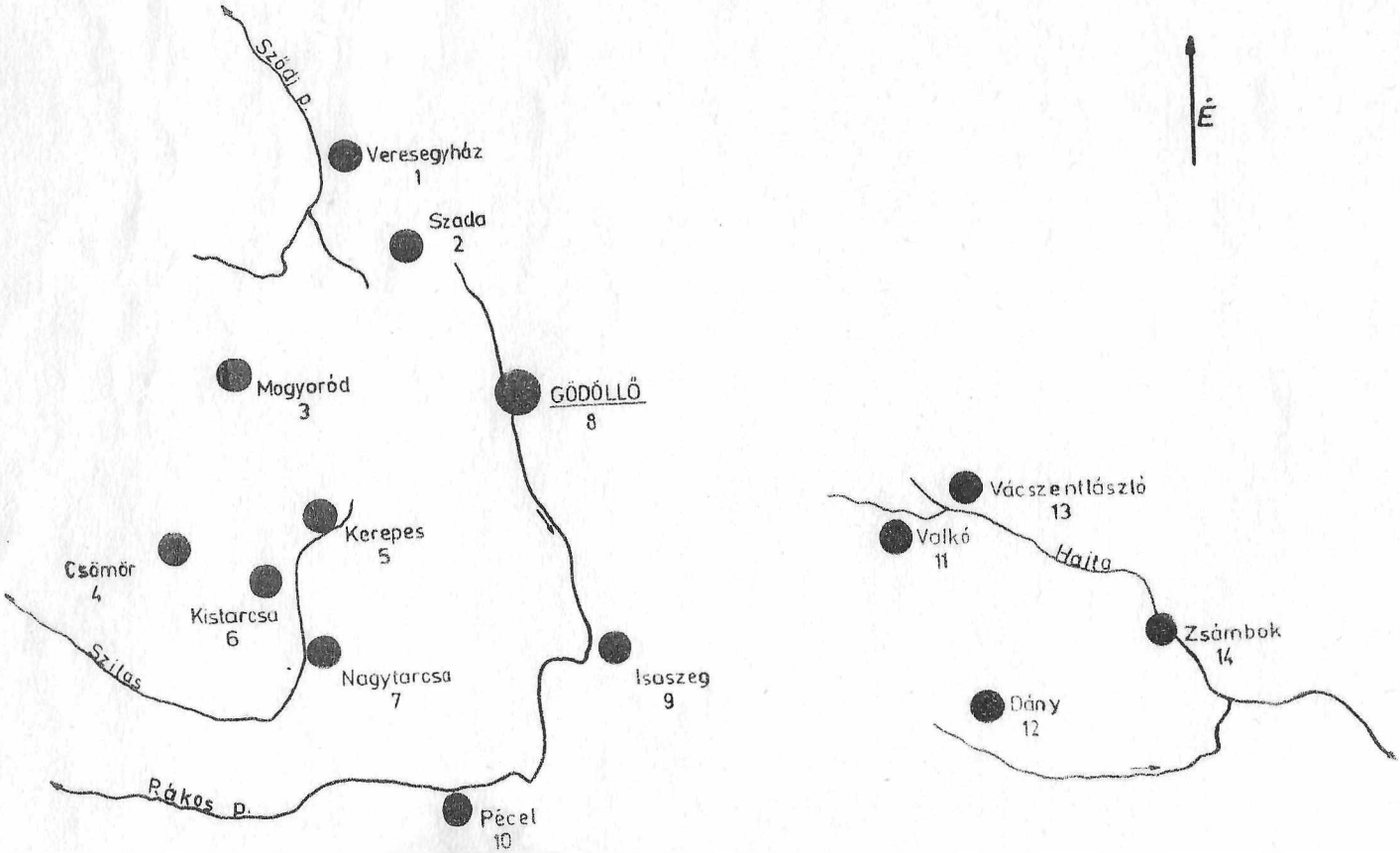
A GÖDÖLLŐI JÁRÁS NYUGATI RÉSZE